

Kansalaiset maailmanpolitiikan myllerryksessä: suomalaisten odotukset ulko- ja turvallisuuspolitiikalle kaksi vuotta Natoon liittymisestä

Hanna Wass, Juhana Aunesluoma, Tuomas Forsberg, Mika Hentunen, Jyri Lavikainen, Julius Lehtinen, Elisa Leonoff, Iro Särkkä, Aarni Tiitinen, Janne Tukiainen, Leo Valkama, Vesa Vihriälä, Johanna Vuorelma & Albert Weckman

Sisällys

Johdanto	2
Nato-jäsenyyden kannatuksen kehitys	9
Näkemykset Nato-jäsenyyden merkityksestä ja Suomen roolista Natossa.....	15
Ukrainan tukeminen, rauhanprosessin edistäminen ja jälleenrakennus.....	17
Valmiudet eurooppalaisen ja kansallisen puolustuskyvyn vahvistamiseen.....	20
Suhtautuminen ydinasepolitiikkaan	22
Odotukset ulko- ja turvallisuuspolitiikan johtamisesta ja Suomen ulkopolitiikan painopisteistä	25
Kiinnittyminen arvopohjaiseen realismiin	32
Päätelmät.....	37
Lähteet.....	40
Kirjoittajat	48
LIITE 1. Tutkimuksen aineistot.....	49

Johdanto

Tarkastelemme tässä katsauksessa suomalaisten turvallisuus- ja puolustuspoliittisia näkemyksiä kaksi vuotta Suomen Nato-jäsenyyden ratifioinnin jälkeen. Katsaus on osa Koneen Säätiön rahoittamaa ”*Turvallisuus- ja puolustuspolitiikan dynaaminen kannatus*” (NATOpoll) - tutkimushanketta (2023–2026), jossa samoja vastaajia haastatellaan säännöllisin väliajoin ja verrataan heidän näkemystensä kehittymistä. Hankkeen ensimmäinen kysely toteutettiin ennen Vilnan huippukokousta kesäkuussa 2023 (Amadae ym. 2023; Wass ym. 2023), toinen vuoden 2024 presidentinvaalien yhteydessä (Amadae ym. 2023; Wass ym. 2023) ja kolmas kesän 2024 eurovaalien edellä (Amadae ym. 2024; Wass ym. 2024). Tässä katsauksessa käytetty aineisto on kerätty 12.–24.3.2025 (ks. liite 1).

Suomen kahden ensimmäisen Nato-jäsenyyden aikana globaali geopoliittinen ympäristö on muuttunut huomattavasti. Tämä on heijastunut niin puolustusliiton sisäisiin voimasuhteisiin kuin kansallisiin turvallisuusratkaisuihimme. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan demokraattisen kestävyuden varmistamiseksi on tärkeää tietää, miltä Suomen tekemät ratkaisut ja turvallisuusympäristön muutokset näyttävät kansalaisille ja mitä poliittisilta päättäjiltä odotetaan. Onko tuki Natolle ja halu Suomen aktiiviseen jäsenrooliin säilynyt yhtä vankkana huolimatta siitä, että puolustusliitosta käytävä keskustelu etenkin sen tarjoamien turvallisuustakuiden osalta poikkeaa huomattavasti Suomen jäsenyyshakemuksen jättämisen ja jäsenyyden vahvistamisen aikaisesta tilanteesta? Onko suomalaisilla valmiutta jatkaa Ukrainan tukemista sen itse hyväksymillä ehdoilla saavutettavaan rauhaan saakka ja sitä seuraavaa pitkää jälleenrakennusprosessia? Mihin toimiin EU:n ja Suomen tulisi ryhtyä eurooppalaisen ja kansallisen puolustuskyvyn vahvistamiseksi? Miten Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa tulisi johtaa, millaista ulkopoliittista toimijuutta Suomen olisi tarpeen tulevaisuudessa kehittää ja mitä arvopohjainen realismi tarkoittaa käytännössä ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustana?

Politiikan tutkimuksessa laajasti hyödynnetyssä termostaattimallisissa (Wlezien 1995) kansalaismielipiteen on havaittu vaihtelevan dynaamisesti suhteessa toimintaympäristöön, harjoitettuun politiikkaan ja sen kehyksiin, joita poliitikot pyrkivät erilaisin retorisiin, symbolisiin ja performatiivisiin keinoin hallitsemaan (Baumgartner ja Jones 1991). Nykyisenkaltaisessa jatkuvasti liikkeessä olevassa turvallisuustilanteessa kansalaisten näkemysten voi odottaa muuttuvan lyhyessäkin ajassa. Poliitikot myös seuraavat tiiviisti kansalaisten näkemysten kehittymistä ja huomioivat ne eri politiikkavaihtoehtoja punnitessaan (ks. Ahrens 2024; Walgrave ja Soontjens 2023). Vastaavasti kansalaisilla on valmius elastisuuteen kannoissaan, mikäli puolueet muotoilevat uudelleen linjauksiaan (esim. Nemčok ym. 2025). Tämä korostaa kansalaismielipiteen systemaattisen seurannan tarvetta.

Suomi jätti hakemuksensa Naton jäseneksi toukokuussa 2022 vain muutama kuukausi Venäjän aloitettua laajamittaisen hyökkäyssodan Ukrainaa vastaan. Tätä edelsi kansalaisten huomattavan enemmistön nopea siirtyminen kannattamaan puolustusliiton jäsenyyttä, mikä nähtiin julkisessa keskustelussa tarpeelliseksi ja tehokkaaksi pelotteeksi Venäjän uhkaa vastaan (Forsberg 2024; Koskimaa ja Raunio 2024; Weckman 2023). Niin päättäjät kuin kansalaiset mielsivät Nato-jäsenyyden jatkumona Suomen kylmän sodan jälkeiselle ulko- ja turvallisuuspoliittiselle linjalle ja reaktioina Venäjän imperialistisille pyrkimyksille (Kaarkoski ym. 2024). Jäsenyyteen myös kohdistui suuria odotuksia ja sen esitettiin viimeistelevän Suomen EU-jäsenyyden myötä vahvistuneen

ankkuroitumisen osaksi läntistä liittoumaa (Forsberg 2023). Turkin ja Unkarin jarrituksen vuoksi ratifiointia jouduttiin kuitenkin odottamaan seitsemän kuukautta. Suomesta tuli Naton jäsen 4.4.2023 Brysselissä järjestetyssä liittymisseremoniassa.

Suomen jäsenyyssajan ehkä merkittävin maailmanpolitiikan siirtymä on ollut Trumpin uudelleenvalinta Yhdysvaltojen presidentiksi. Trumpin avaukset rauhanprosessista Ukrainassa ja Lähi-idässä, jopa odotettua korkeampien tuontitullien asettaminen ja niitä todennäköisesti seuraava kauppasota, uhittelu Kanadaa kohtaan ja julkilausutut pyrkimykset Grönlannin ja Panaman kanavan haltuunotoista, virkamieskoneiston alasajo ja puhdistukset sekä monimuotoisuutta ja yhdenvertaisuutta edistävien ohjelmien lopettaminen ovat esimerkkejä politiikasta, jossa geoeconomiset intressit kietoutuvat yhteen kulttuurisotien kanssa monisäikeiseksi ja vaikutuksiltaan vaikeasti ennakoitavaksi vyyhdiksi.

Trumpin hallinnon doktriini on yhdistelmä perinteisiä näkemyksiä Yhdysvaltojen, Kiinan ja Venäjän kaltaisten suurvaltojen muodostamista hegemonisista keskuksista, niihin riippuvuussuhteissa olevista etupiireistä ja eteentyönnetystä läsnäolosta (esim. McKeil 2023) sekä uudempia avauksia sisäisten asioiden ensisijaisuudesta. Näitä edistetään suoralla vallankäytöllä presidentin asetusten muodossa, transaktionaalisuuteen pohjautuvilla kahdenvälisillä neuvotteluilla perinteisten diplomaattisten ja institutionalisoituneiden kanavien sijaan ja keskittämällä aloite-, toimeenpano- ja mielipiteenmuokkausvaltaa presidentin lähipiirille. Piittaamattomuus oikeusvaltion periaatteista ja oikeusjärjestelmään kohdistuvat suoranaiset hyökkäykset ovat nostaneet esiin huolen koko demokraattisen hallintajärjestelmän asteittaisesta romuttamisesta (Tribe 2025). The Heritage Foundation -ajatushautomon huhtikuussa 2023 julkaisemassa ”Project 2025” -ohjelmassa mainitaan Yhdysvaltojen keskeisenä pyrkimyksenä koko kansainvälisen talouspoliittisen järjestelmän muuttaminen. Vaikka Trump sanoutui vaalikampanjansa aikana irti Project 2025 -tavoitteista, hän on virkaan astuttuaan toteuttanut niitä järjestelmällisesti, esimerkiksi irrottanut Yhdysvallat kansainvälisistä järjestöistä ja sitoumuksista, kuten WHO:sta ja Pariisin ilmastopoliittisesta, ja asettanut pakotteita kansainväliselle rikostuomioistuimelle ICC:lle. Tämä ilmenee myös EU:n sivuuttamisena neuvotteluosapuolena ja sen asemointina Yhdysvaltoja hyväksikäyttäväksi kauppapoliittiseksi kilpailijaksi (Politico 2025b).

Trumpin ensimmäiseltä kaudelta tutun iskulauseen ”Amerikka ensin” rinnalle on tullut entistä voimakkaampana halu edistää asioita itsenäisesti ilman liittolaistensa tukea. Yhdysvallat joutuu tasapainottelemaan ja priorisoimaan maailmanlaajuisia sitoumustaan säilyttääkseen asemansa globaalina suurvaltana. Jo Obaman hallinnon aloittama pitkän tähtäimen tavoite vähentää Yhdysvaltojen riippuvuutta Kiinasta ja Trumpin halu keskittyä Kiina valtapyrkimysten torjumiseen Intian ja Tyynenmeren alueella herättää kriittisiä kysymyksiä Yhdysvaltojen nykyhallinnon sitoutumisesta liittolaisten kanssa solmittujen turvallisuussopimusten pitävyyteen kriisitilanteessa (Mikkola ym. 2025). Ulkoministeri Marco Rubio ja puolustusministeri Pete Hegseth ovat kuitenkin vakuuttaneet Yhdysvaltojen olevan kiinnittynyt Natoon, mikä on ollut sovittelevampi viesti kuin presidentti Trumpin lausunnot. Keskenään osin epä johdonmukaiset ulostulot kuvastavat yhtäältä hallinnon sisäisiä jännitteitä transatlanttisille suhteille annetun painoarvon osalta ja toisaalta sitä, että hallinto kommunikoi samanaikaisesti sekä kotimaisille äänestäjille että kansainväliselle yhteisölle.

Yhdysvaltojen Nato-politiikan syvä muutos nivoutuu liittolaissuhteiden arvioimiseen niiden tuoman hyödyn perusteella. Tältä pohjalta Nato näyttäytyy nykyisellään pikemminkin taloudellisena

rasitteena kuin kustannustehokkaana järjestelmänä Yhdysvaltojen globaalien vaikutuksen maksimoimiseksi. Onkin selvää, että Trumpin hallinto ei enää jatkossa ole valmis resursoimaan Euroopan puolustusta aikaisemmassa mittakaavassa. Käytännössä tämä näkyy uhkauksina siitä, että Yhdysvallat ei tule puolustamaan niitä jäsenmaita, jotka eivät panosta sen näkökulmasta riittävästi omaan kansalliseen puolustukseensa. Trumpin hallinto on esittänyt toistuvasti vaatimuksensa puolustusmenojen nostamiseksi viiteen prosenttiin bruttokansantuotteesta (Foreign Affairs 2025). Tämä on myös aktivoinut Naton sisällä keskustelua puolustusmenojen määrittelystä ja laskentaperiaatteista. Nykyisellään asevelvollisuuden kustannukset ovat puolustusmenojen ulkopuolella ja siten osa esimerkiksi Suomen panostuksesta jää piiloon, mikä on nähty meillä korjaamista vaativana epäkohtana (Kaitila ja Määttä 2021; Yle 2025b).

Laskentaperusteiden avaaminen voi kuitenkin nostaa esiin jäsenmaiden välisiä eroja puolustustarpeissa. Eurooppalaisessa keskustelussa on myös ehdotettu koko puolustusmenojen määrittelyn laajentamista vastaamaan eri Nato- ja EU-maiden turvallisuusuuhkia. Välimeren valtioissa siirtolaisuus on Venäjän uhkaan verrattuna merkittävämpi kysymys, jota on kuluneina vuosina kehystetty yhä vahvemmin myös sotilaallisiin uhkiin verrattavana turvallisuusongelmana (Charlotte 2024). Esimerkiksi Espanjasta ja Italiasta on esitetty rajavalvonnan ja ilmastomuutoksen torjuntaan liittyvien hankkeiden lukemista puolustusmenoihin uusia EU-tason rahoitusvälineitä valmisteltaessa (Reuters 2025). Puolustusmenojen uudesta tavoiteosuudesta päätetään Naton huippukokouksessa kesäkuussa Haagissa. On huomionarvoista, että myöskään Yhdysvallat itse ei yllä 3,4 prosentin osuudellaan (2024) muilta vaatimaansa tasoon (Nato 2024b). Puolustusmenojen voimakasta nostoa voisi olla myös hankala sovittaa Yhdysvalloissa yhteen valtionhallinnon supistamiseen tähtäävän ohjelman kanssa.

Trumpin hallinto on tehnyt lähes täyskäännöksen myös Ukraina-politiikassaan. Pyrkimys saavuttaa Venäjän kanssa käytävillä neuvotteluilla ja Ukrainaa painostamalla nopea rauha ja haluttomuus sitoutua Ukrainan turvallisuuden takaamiseen on pakottanut Euroopan unionin etsimään nopeita keinoja lisätä tukea Ukrainalle. Yhdysvaltain vuosittainen tuki Ukrainalle on ollut hieman alle 40 miljardia euroa, mistä runsaat puolet on ollut sotilaallista tukea (Kiel Institute for the World Economy 2025b). EU:n toteutunut tuki on jokseenkin yhtä suuri, mutta sotilaallisen tuen osuus siitä jonkin verran matalampi kuin Yhdysvalloilla (17 miljardia euroa). Yhdysvaltojen kokonaistuen korvaaminen vaatisi siten EU:n tuen kaksinkertaistamista, mikä tarkoittaisi tuen tason nousua 0,2 prosentista hieman yli 0,4 prosenttiin EU-maiden bruttokansantuotteesta. EU:n jo päättämä, mutta toistaiseksi jakamaton tuki kattaisi Yhdysvaltojen osuuden noin vuoden ajaksi. Ukrainan tuen lisäämisen osalta taloudelliset resurssit eivät siten itsessään muodosta huomattavaa estettä. Suurempi kysymys liittyykin sotilaallisen avun korvaamiseen etenkin kaikkein vaativimpien suorituskykyjen osalta. Joidenkin laskelmien mukaan vajaan 100 000 Euroopassa olevan ja tänne kriisitilanteessa Naton puolustus suunnitelmien mukaan siirrettävien noin 200 000 amerikkalaisotilaan suorituskyvyn korvaaminen eurooppalaisilla joukoilla edellyttäisi EU:n puolustusmenojen pysyvää nostamista noin 1,5 prosenttiyksiköllä vajaasta kahdesta prosentista lähemmäs 3,5 prosenttia (Kiel Institute for the World Economy 2025a).

Tarvittava taloudellinen panostus voi kuitenkin olla selvästi suurempikin. Nato-maiden erilaisista puolustusratkaisuista johtuen yhteisten suorituskykyjen kehittäminen ja rakentaminen on vaikeaa. Joukkojen, suorituskykyjen ja yhteensopivuuden kehittäminen on hidasta ja kallista. Suurin

epävarmuus liittyy siihen, onko Yhdysvaltoihin nojaava pelote niin uskottava, että Venäjä ei päädy arvioimaan voittoisan sodan Eurooppaa vastaan olevan mahdollinen.

Trumpin hallinnon myötä Yhdysvallat näyttäytyy näin Euroopalle kauppakumppanin ja turvallisuuden takaavan liittolaisen sijaan enenevässä määrin haastajana, jolla on valmius arvostella myös eurooppalaisten valtioiden sisäpolitiikkaa. Eurooppa pyrkii vastaamaan tilanteeseen puolustamalla omaa arvopohjaansa, lisäämällä autonomiaansa strategisesti kriittisten raaka-aineiden, teknologioiden, infrastruktuurin tuottamisessa ja vahvistamalla ulko- ja turvallisuuspoliittista toimijuuttaan. Maaliskuun 2025 puolessavälissä julkaistun valkoisen kirjan mukaan EU on suuntaamassa puolustukseen yhteensä 800 miljardin lisämenot, joista 150 miljardia tulisi komission ottamalla velalla rahoitetusta uudesta Safe-välineestä, ja 650 miljardia olisi jäsenmaiden omaa panostusta aseisiin ja puolustukseen (European Commission 2025). Komissio myös esittää, että puolustusmenot jätettäisiin EU:n finanssipoliittisten sääntöjen ulkopuolelle.

Puolustusmenojen nopea kasvattaminen asettaa jäsenmaiden talouksille huomattavan kuorman samanaikaisesti kun Yhdysvaltojen asettamat tuontitullit ravisuttavat koko maailmantaloutta. Toistaiseksi Euroopan puolustusteollisuuden tuotantokapasiteetti on siinä määrin rajallinen, että lisääntyvät puolustushankinnat kasvattaisivat entisestään EU:n riippuvuutta Yhdysvalloista. Riippuvuuden vähentäminen amerikkalaisista puolustusmateriaaleista vaatisi selvästi suurempia panostuksia Euroopan puolustusteollisuuteen ja -teknologiaan. Eurooppalaisten ydinasevaltioiden ydinasearsenaalien vahvistaminen vaatisi niin ikään taloudellisesti merkittäviä panostuksia, ja on epäselvää, sisältäisikö Ranskan aloite ydinasepelotteensa ulottamisesta liittolaisten suojaksi muutoksia Ranskan ydinasevoimiin tai -strategiaan. Lisäksi Euroopalla on paine kompensoida Yhdysvaltojen vetäytymistä humanitaarisesta kriisiavusta ja kehitysyhteistyöprojekteista, joissa Kiina on nopeasti laajentamassa panostuksiaan.

Kysymys puolustuksen lisäinvestoinneista jakaa voimakkaasti jäsenmaita. Ymmärrettävästi halu puolustukseen panostamisen tarve on suurin siellä, jossa turvallisuusuhat koetaan konkreettisesti. Tätä ilmentää myös nopeasti yleistynyt puhe ”etulinjan maista” (esim. Jääsaari 2025). Etenkin unionin itäiset jäsenmaat ovat jo nostaneet menojaan tuntuvasti. Kärjessä on Puola yli neljän prosentin osuudelleen bruttokansantuotteeseen suhteutettuna (Nato 2024b). Kokonaisuuden kannalta keskeistä ovat suurten Nato-maiden ratkaisut. Esimerkiksi Saksan menot ovat jo nousseet 1,5 prosentista kahteen prosenttiin. Muodosteilla oleva hallituskoalitio on ilmaissut valmiutensa nostaa huomattavasti puolustusmenoja. Tämän mahdollistamiseksi se sopi julkisen talouden alijäämää rajoittavan perustuslakiin kirjatun niin kutsutun velkajarrun muokkaamisesta niin, että se ei jatkossa aseta käytännössä rajaa puolustusmenojen kasvulle. Velkajarrun höllentäminen sallii menojen lisäämisen lähivuosina velkarahoituksella, jolla Saksa välttää välittömän tarpeen tinkiä muista menoista tai kiristää verotusta. Saksan lähtötilanteessa maltillinen velkaantuneisuus mahdollistaa lisävelan ottamisen ilman vaikutusta maan luottokelpoisuuteen. Loputtomasti lisämenoja ei toki voida rahoittaa Saksassakaan velalla, vaan joko verotusta on kiristettävä tai muita menoja leikattava.

Muissakin EU-maissa velkarahoitus on todennäköinen tapa aloittaa puolustusmenojen lisäys. Maiden kyky lisävelkaantumiseen on kuitenkin varsin erilainen. Suurista maista hankalin tilanne on Italialla ja Espanjalla. Niiden puolustusmenojen taso on yhä selvästi alle Naton kahden prosentin minimimitavoitteen. Samalla nämä maat, etenkin Italia, ovat korkean velkatason maita. Myös Ranskan velkataso on korkea. Ranska on myös poikkeuksellisen suurten julkisten menojen ja korkean

verotuksen maa, mikä tekee vaikeaksi nostaa verotuksen tasoa merkittävästi. Muiden menojen leikkaaminen on puolestaan kaikkialla vaikeaa. Euroopan puolustuslottuvuuden hyväksyttävyyden kannalta olisi myös ongelmallista, mikäli ajaututtaisiin Naton pääsihteeri Mark Rutten väläyttämään ”aseet vs. voi” -tilanteeseen (ks. Politico 2025a), jossa puolustukseen ja hyvinvointiin käytettävät panostukset asettuisivat keskenään vastakkain (Fay 2020). Historiallisessa katsannossa hyvinvointivaltiota ja puolustusvaltiota on rakennettu rinnakkain, jolloin puolustusmenojen kasvu on näyttäytynyt sosiaalisesti ja demokraattisesti kestäväenä (Eloranta ym. toim. 2025; Obinger ym. toim. 2018). Tämä kuitenkin merkitsee vahvempaa julkista sektoria ja valtion roolia, mikä ei välttämättä ole oikeistohallitusten näkökulmasta tavoiteltava suunta (ks. Wass 2025).

EU-maiden erilaiset tilanteet johtavat väistämättä keskusteluun siitä, pitäisikö menojen kasvua rahoittaa yhteisesti. Käytännössä kyse on yhteisestä velasta, jonka takaisinmaksuun jäsenmaat osallistuisivat tavalla tai toisella maksukykyensä mukaan. Komission ehdotus 150 miljardin yhteisestä lainanotosta on alku tällaiselle järjestelylle, joskin pienessä mittakaavassa ja jäsenmaille annettuina lainoina suorien tukien sijaan. Poliittinen keskustelu yhteisestä rahoituksesta on todennäköisesti kuitenkin hyvin erilaista kuin eurokriisin tai koronakriisin aikaan. Suurimman välittömän uhan maat ovat nyt unionin itäisessä osassa ja panostaneet jo itse huomattavasti puolustukseensa. Niistä ainoastaan Suomi on merkittävästi velkaantunut. Yhteinen rahoitus helpottaa jäsenmaiden puolustusinvestointien rahoitusta. Sitäkin tärkeämpiä kuitenkin ovat yhteisen rahoituksen kautta syntyvät säästöt yhteisten ja yhteiskäyttöisten kykyjen muodostamisessa. Pyrkimys vähentää riippuvuutta Yhdysvalloista edellyttää etenkin sellaisten järjestelmien korvaamista, joissa riippuvuus on nykyisin suuri. Tämä vaatii sekä merkittävää kehitystyötä että investointeja tuotantokapasiteettiin.

Uusien asejärjestelmien kehittäminen on kallista ja näitä kustannuksia voidaan säästää ohjaamalla voimavaroja keskitetyksi. Samoin on luontevaa vahvistaa yhteisellä rahoituksella sellaisia järjestelmiä, jotka vaativat yhdeltä maalta huomattavasti taloudellisia resursseja ja joissa on suuri yhteinen etu. Ilmakuljetuskapasiteetti ja avaruuteen sijoitettavat järjestelmät ovat esimerkkejä näistä. Euroopan komissio on puheenjohtaja Ursula von der Leyenin johdolla kannustanut jäsenmaita ohjaamaan kasvavia puolustusinvestointeja eurooppalaiseen tuotantoon. Yhtenä pulmana voi olla se, että uusi kapasiteetti ei olisikaan laadultaan parasta mahdollista, mikäli hankintojen taustalla vallitsee voimakas intressi tukea eurooppalaista puolustusteollisuutta ja sen strategista autonomiaa (Mejino-López ja Wolff 2024) Tämä jännite voi ajaa Yhdysvalloista ja Israelista merkittäviä aseostoja viime vuosina tehneen Suomen hankalaan asetelmaan: pienellä maalla ei ole varaa ostaa toiseksi parasta (Helsingin Sanomat 2025).

Omat vaikeusasteensa yhteisen rahoituksen järjestämiselle syntyvät siitä, että EU ei ole täsmälleen se joukko maita, jotka osallistuvat merkittäväällä panoksella yhteisen puolustuksen järjestämiseen. Euroopan tehokas puolustus ilman Yhdysvaltojen varteenotettavaa osallistumista edellyttää Ison-Britannian mukanaoloa. Myös Nato-maat Norja ja Turkki ovat luontevia Euroopan yhteisen puolustuksen osia. Toisaalta puolueettomat maat Itävalta ja Irlanti ja etenkin Venäjään kallellaan olevat Unkari ja Slovakia eivät todennäköisesti ole valmiita lisäämään yhteisiä resursseja puolustukseen. Tämä viittaa siihen, että joko EU:n päätöksentekosääntöjä tulee muuttaa turvallisuuspolitiikassa tai puolustuksen yhteinen vahvistaminen toteutuu tavalla tai toisella halukkaiden koaliti(i)ona. Olemassa olevien kiinteiden rakenteiden ulkopuolisena toimijana halukkaiden koalition yhteensovittaminen EU:n ja Naton kanssa on vaikeasti hallittava tehtävä, joka vaatii monenlaista koordinaatiota. Yksi vaihtoehto koordinoida kustannustehokasta varustautumista

EU:n ulkopuolella olevan halukkaiden koalition voimin on muodostaa Euroopan vakausmekanismia muistuttava hallitusten välinen järjestely (Wolff ym. 2025).

Kaiken kaikkiaan on selvää, että valtaosa puolustuksen lisämenoista tulee jäsenmaiden itsensä suoraan kannettavaksi. Minimitavoite 1,5 prosenttiyksikköä EU-maiden bruttokansantuotteesta on samalla puolitoistakertaisesti EU:n koko budjetti. Kyse on lisäksi pysyvästä tai hyvin pitkäaikaisesta menotason noususta, jota ei voi loputtomasti kattaa velalla. On epätodennäköistä, että jäsenmaat pääsisivät yksimielisyyteen EU:n vuotuisten menojen noususta 150 prosentilla vuonna 2028 alkavalla seuraavalla rahoituskehyskaudella. Menojen lisäystä rajoittaa myös se, että tuolloin alkaa elpymisrahastoon otetun yhteisen velan takaisinmaksu. Ongelmia aiheuttaa Euroopan jääminen jälkeen sekä talouskasvun että sotilaallisten suorituskykyjen synnyttämisen kannalta tärkeillä teknologialoilla. Kaikki suurimmat teknologiaryitykset ovat amerikkalaisia.

Syyskuussa 2024 julkaistussa Mario Draghin raportissa (European Commission 2024b) hahmoteltiin Euroopan talouskasvun tehostamiseksi laaja ohjelma, josta uusi komissio on poiminut useita elementtejä työohjelmaansa. Monet niistä, kuten monenlaisen taloustoimien rajoittavan sääntelyn selvä lieventäminen, ovat kuitenkin kiistanalaisia. Sama koskee Draghin raporttiin sisältyviä ehdotuksia talousohjauksen suuremmasta keskittämisestä ja yhteisten voimavarojen kokoamisesta muuhunkin kuin puolustuksen tarpeisiin. Useista kysymyksistä vallitsee yleisellä tasolla laajakin yhteisymmärrys, mutta käytännön ratkaisut johtavat nopeasti erimielisyyksiin, mikä korostuu etenkin keskustelussa pääomamarkkinaunionista ja laajemmin sisämarkkinoiden kehittämisestä. Yhdysvaltojen huhtikuun 2025 alussa asettama 20 prosentin tuontitulli EU-maille lisää myös taantuman uhkaa Euroopassa etenkin niissä jäsenmaissa, joille Yhdysvallat on ollut keskeinen kauppakumppani. EU-komission puheenjohtaja von der Leyen ilmoitti heti tullien asettamisen jälkeen EU:n valmiudesta vastatulleihin.

Euroopan itsenäisen puolustusulottuvuuden rakentamiseen liittyy myös useita periaatteellisia kysymyksiä, jotka vaativat valintoja. Olennaista on päättää, halutaanko puolustuksen eurooppalaisesta pilarista ajan myötä ensisijainen puolustusta vahvistava ratkaisu, jota transatlanttinen suhde tukee, vai pyritäänkö edelleen nykyisenkaltaiseen järjestelyyn, jossa Naton ja EU:n välinen yhteistyö täydentää eikä haasta transatlanttisen suhteen ensisijaisuutta perimmäisenä turvallisuuden takaajana (Iso-Markku 2024). Presidentti Niinistön lokakuussa 2024 julkaistun raportin lähtökohta oli vielä, että Nato on EU:n puolustuksen selkäranka, eikä sen kanssa tulisi pystyttää kilpailevia järjestelyjä (European Commission 2024b). Tiheään kokoontuvien eurooppalaisten johtajien puheissa ovat toistuneet käsitteet ”Naton eurooppalainen pilari” tai ”Eurooppalainen Nato”, mutta niiden tarkempi määrittely on kesken (ks. FIIA Forum 2025).

EU:n puolustusliiton rakentaminen voikin synnyttää kitkaa Naton sisällä ja transatlanttisissa suhteissa. Jännite liittolaisten puolustuspanostusten ja amerikkalaisten suorituskykyjen ja niiden kustannusten jaon välillä on ollut havaittavissa liittokunnan perustamisesta alkaen vuonna 1949. Erityisesti Saksan liittotasavallan liittyttyä Naton jäseneksi vuonna 1955 amerikkalaiset alkoivat omassa Nato-politiikassaan painottamaan tasaisempaa taakanjakoa eurooppalaisten liittolaisten ja sen välillä (Koivula ja Ossa 2022). Kyse on kuitenkin ollut enemmänkin kustannusten jakamisesta kuin siitä, että eurooppalaiset kehittäisivät puolustustaan Yhdysvalloista riippumattomaan suuntaan. Sitä Yhdysvallat on vastustanut systemaattisesti (Ossa 2025). Työnjako Naton sisällä on korostanut amerikkalaisten ainutlaatuista roolia ja Euroopan liittolaisten viimekätistä riippuvuutta

Yhdysvaltojen sotilaallisesta voimasta ja turvatakuista. Euroopan suurista maista Iso-Britannia ja Saksan liittotasavalta ovat vuoteen 2025 asti tukeneet tässä Yhdysvaltoja. Suomen linja on ollut johdonmukaisesti sama kuin Isolla-Britannialla ja Saksalla. Yhdysvallat tuskin lakkaa pitämästä aidosti itsenäisen eurooppalaisen puolustuskyvyn kehittämistä sen kannalta kielteisenä kehityssuuntana. Sille on edullisempi ratkaisu, jossa eurooppalaiset ratkaisut täydentävät, mutta eivät haasta Yhdysvaltojen ylivertaista sotilaallista suorituskykyä Euroopassa ja sen lähialueilla.

EU:n rooli Ukrainan ja Venäjän välisen neuvotteluprosessin edistämässä on ollut toistaiseksi varsin rajallinen. Trumpin hallinto ei ole hyväksynyt EU:n korkeaa edustajaa mukaan fasilitoimiinsa neuvotteluihin, minkä myötä Eurooppa on tehostanut sisäisiä neuvonpitokanaviaan. EU ja Iso-Britannia ovat muodostaneet aktiivisesti yhteistä tilannekuvaa, tavoitteita ja pitkän tähtäimen puolustusyhteistyötä Ukrainan kanssa. Pohdittavia kysymyksiä ovat etenkin tulitauon valvonta ja EU:n sotilaallinen läsnäolo Ukrainassa. Myös EU:n yhteinen pakotepolitiikka Venäjään kohtaan ja Yhdysvaltojen toimien vaikutus siihen on niin ikään vaatinut kannanmuodostusta, samoin kuin Venäjältä jäädytettyjen valuuttavarantojen käyttö Ukrainan jälleenrakennukseen. EU on myös käynnistänyt viralliset liittymisneuvottelut Ukrainan kanssa ensimmäisessä hallitustenvälisessä konferenssissa kesäkuussa 2024 (Euroopan komissio 2025).

Kokonaisuudessaan maailmanpolitiikan valtatasapaino on asteittain siirtymässä länsivetoisesta liberalismista kohti autoritaarista hallintotapaa, jonka keskeisiä työkaluja ovat raaka-aineiden, tuotantoketjujen ja kuljetusreittien hallinta yhdistyneenä kansalaisten mielipiteenmuodostuksen ohjailuun digitalisaation tarjoamalla välineillä. Samalla demokraattisten ja autoritaaristen järjestelmien väliset erot kaventuvat sitä myötä kun demokraattiset järjestelmät autoritarisoituvat sisältäpäin, mikä haastaa jakoa ”länteen” ja lännen ulkopuoliseen maailmaan (Buzan 2025). Trumpin itsevaltainen hallitsemistapa ei myöskään välttämättä heikennä Yhdysvaltojen pehmeää valtaa (vrt. Nye 2025) vaan se saa kaikupohjaa oikeistoradikaaleissa poliittisissa ryhmittymissä Euroopan sisällä (Vuorelma 2020). Siinä missä vasemmistoliberaalien länsi korostaa vähemmistöjen oikeuksia, oikeistoradikaalien länsi rakentuu maahanmuuttovastaisuuden varaan (Vuorelma 2025). Globaali järjestys ei hahmotu enää kiinteäksi rakenteeksi keskenään kilpailevien napojen välille vaan yllättäviäkin liittolaissuhteita saattaa muodostua tarpeiden arvioinnin ja hyötylaskelmien pohjalta (Blanchard ja Pisani-Ferry 2025). Suunta on siten kohti suurempaa diffuusiota, jossa sääntöpohjaisuuteen liittyvä luottamus on rapautunut eikä selkeää johtovaltiota tai muutaman suurvallan muodostamaa veturia ole enää osoitettavissa. Sääntöpohjaisuus ja monenkeskisyys saattavat jatkossa jäsenyä myös temaattisesti eli toimia esimerkiksi ilmastopolitiikassa, vaikka ne samanaikaisesti nakertuisivat joillakin toisilla politiikkasektoreilla.

Ympäröivä maailmanpoliittinen myllerrys vaatii myös Suomea arvioimaan ulko- ja turvallisuuspoliittisia linjauksiamme. Eduskunnan joulukuussa 2024 hyväksymän valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon mukaan Suomen turvallisuus perustuu kolmeen lukkoon, joita ovat vahva kansallinen puolustuskyky osana Naton pelotetta ja puolustusta, jäsenyydet EU:ssa ja Natossa ja vahvistuva kahdenvälinen ulko- ja turvallisuuspoliittinen ja puolustusyhteistyö keskeisten liittolaistemme ja kumppaneidemme kanssa (valtioneuvosto 2024b). Eduskunnalle joulukuussa 2024 jätetyssä valtioneuvoston puolustuselonteossa varautuminen keskeiseksi uhaksi identifioitua Venäjää vastaan perustuu kansallisen puolustuskyvyn, Naton pelotteen, puolustusyhteistyön ja kokonaisuun puolustuksen vahvistamiseen (valtioneuvosto 2024a).

Valtiovallan viesti on ollut rauhoittava ja korostanut Yhdysvaltojen sitoutuneisuutta Natoon ja kahdensivuliseen puolustusyhteistyöhön Suomen kanssa.

Julkisuuteen on kuitenkin tullut tietoja niin kutsutun B-suunnitelman valmistelusta tilanteeseen, jossa Yhdysvallat ei enää sitoutuisikaan Natoon ja viidennen artiklan mukaisesti turvatakuisiin. Pesu ja Wallenius (2025) esittävät, että tällainen B-suunnitelma voisi perustua vahvalle pohjoismaiselle puolustukselle yhdistettynä eurooppalaisittain sotilaallisesti vahvan Ison-Britannian tuelle, jolla on selkeä turvallisuusintressi Pohjois-Euroopassa. Konkreettisia toimia puolustuskyvyn ja pelotteen vahvistamiseksi Suomen hallitus toi julkisuuteen huhtikuun alussa, kun se päätti käynnistää Latvian, Liettuan, Puolan ja Viron esimerkkiä seuraten valmistelun jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta irtautumisesta. Lisäksi hallitus kasvattaa puolustusmenoja kolmeen prosenttiin vuoteen 2029 mennessä. Tämä tarkoittaa vuotuisten menojen merkittävää kasvua: vuonna 2029 menot olisivat noin kolme miljardia aiemmin arvioitua suuremmat. Uudet menotarpeet kohdistuvat pääosin maavoimien kaluston ja suorituskyvyn parantamiseen. Valtiovarainministeri toi myös esiin, että pidemmän päälle uudet hankinnat ovat pois budjetin jostain muista menoeristä, koska hallitus ei halua kasvattaa julkista velkaa.

Tehdyt päätökset osoittavat, että Suomi suhtautuu vakavasti paitsi Venäjän muodostamaan turvallisuusuhkaan myös Yhdysvaltojen muuttuneeseen rooliin Natossa ja euroatlanttisissa suhteissa (Mikkola ym. 2025). Hävittäjähankintojen rinnalla syyskuussa 2024 voimaan tullut Suomen ja Yhdysvaltojen välinen puolustussopimus on ollut keskeinen osa Suomen tavoitetta sitoa Yhdysvallat nykyistä vahvemmin Pohjois-Euroopan turvallisuuteen (Salonius-Pasternak 2024). Kahdensivulinen suhde Yhdysvaltoihin on ollut Suomelle erityisen tärkeä Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Presidentti Stubbin vierailu presidentti Trumpin Floridan kartanossa tulkittiin laajasti osoitukseksi läheisten välien jatkumisesta. Epämuodollinen kahdensivulinen ”golfdiplomatia” voi olla keino edistää myös EU:n yhteisiä tavoitteita (Yle 2025a). Samalla se korostaa presidentin yhä näkyvämpää asemaa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keulakuvana niin institutionalisoiduilla kuin halukkaiden koalition kaltaisilla epävirallisemmilla areenoilla ja kahdensivulisissä neuvotteluissa.

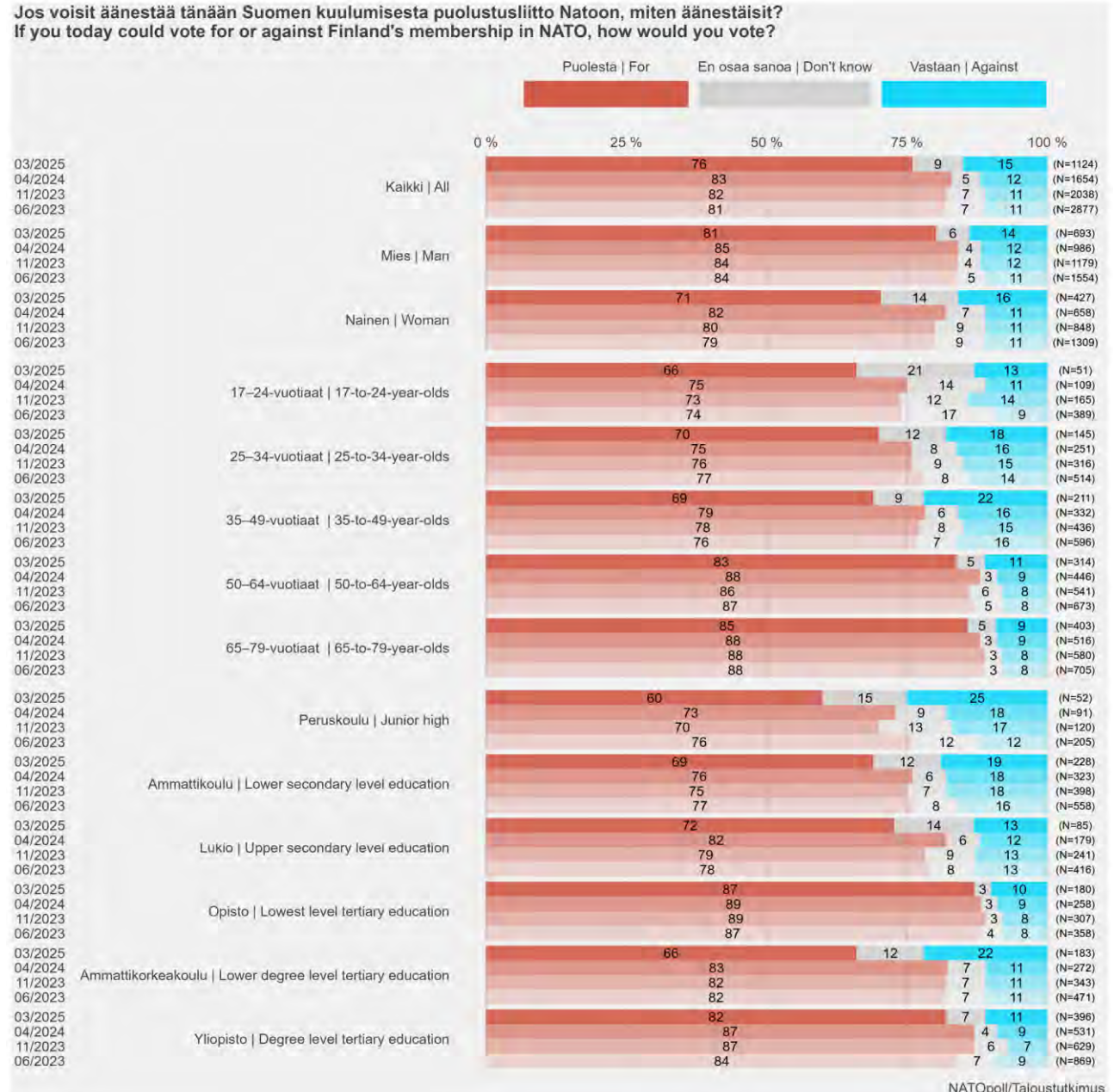
Suomelle Yhdysvaltoihin nojautuvien turvallisuusratkaisujen epävarmuus yhdistyneenä eurooppalaisen turvallisuusarkkitehtuurin keskeneräisyyteen merkitsee entistä syvempää ymmärrystä riittävän kansallisen varautumisen välttämättömyydestä. Yhä vahvempi panostaminen perinteiseen turvallisuuteen voi vähitellen muuttaa Suomen valtiollista omakuvaa rauhanvälittäjästä ja ydinaseriisunnan kannattajasta ja samalla sulkea pois joitakin toisia politiikkakehyksiä, kuten ilmastonmuutoksen ja luontokadon ehkäisyn hahmottamisen osana kestävästä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa (Kotimaa 2025). Suomelle ominainen konsensuaalisuuden perinne ulko- ja turvallisuuspolitiikassa myös usein ehkäisee kriittistä keskustelua laajasti jaetuista päämääristä (Vuorelma 2024; Wass 2023).

Valtioneuvoston selonteon (2024b) mukaan Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu arvopohjaiseen realismiin. Selonteossa annetun määritelmän mukaan kyse on siitä, että Suomi pitää kiinni itselleen tärkeistä ja keskeisistä arvoista, kuten demokratiasta, oikeusvaltioperiaatteesta, kansainvälisestä oikeudesta ja ihmisoikeuksista, rauhasta, tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Samanaikaisesti Suomi on valmis vuoropuheluun myös sellaisten maiden kanssa, jotka eivät jaa näkemyksiämme ja arvojamme. Arvopohjainen realismi ulko- ja turvallisuuspolitiikan uutena doktriinina tarjoaa joustovaraa Suomen asemoitumiselle nopeasti kehittyvissä tilanteissa. Käytännön

ratkaisuisissa, kuten asehankinnoissa, YK:n äänestyksissä ja Suomen ja Yhdysvaltojen kahdenvälisen suhteen edistämisessä esimerkiksi jäänmurtajakaupoilla, eteen voi tulla monenlaisia tilanteita, joissa on kallistuttava jommankumman puolelle. Ulkopolitiikan johdolta vaaditaan paljon perusteluja ja sanoittamista, jotta varmistetaan tehtyjen valintojen näyttäytyminen hyväksyttävänä. Arvopohjainen realismi ulko- ja turvallisuuspolitiikan lähtökohtana on monisäikeinen kokonaisuus ja sen avaaminen ymmärrettävästi äänestäjille vaatii paljon työtä.

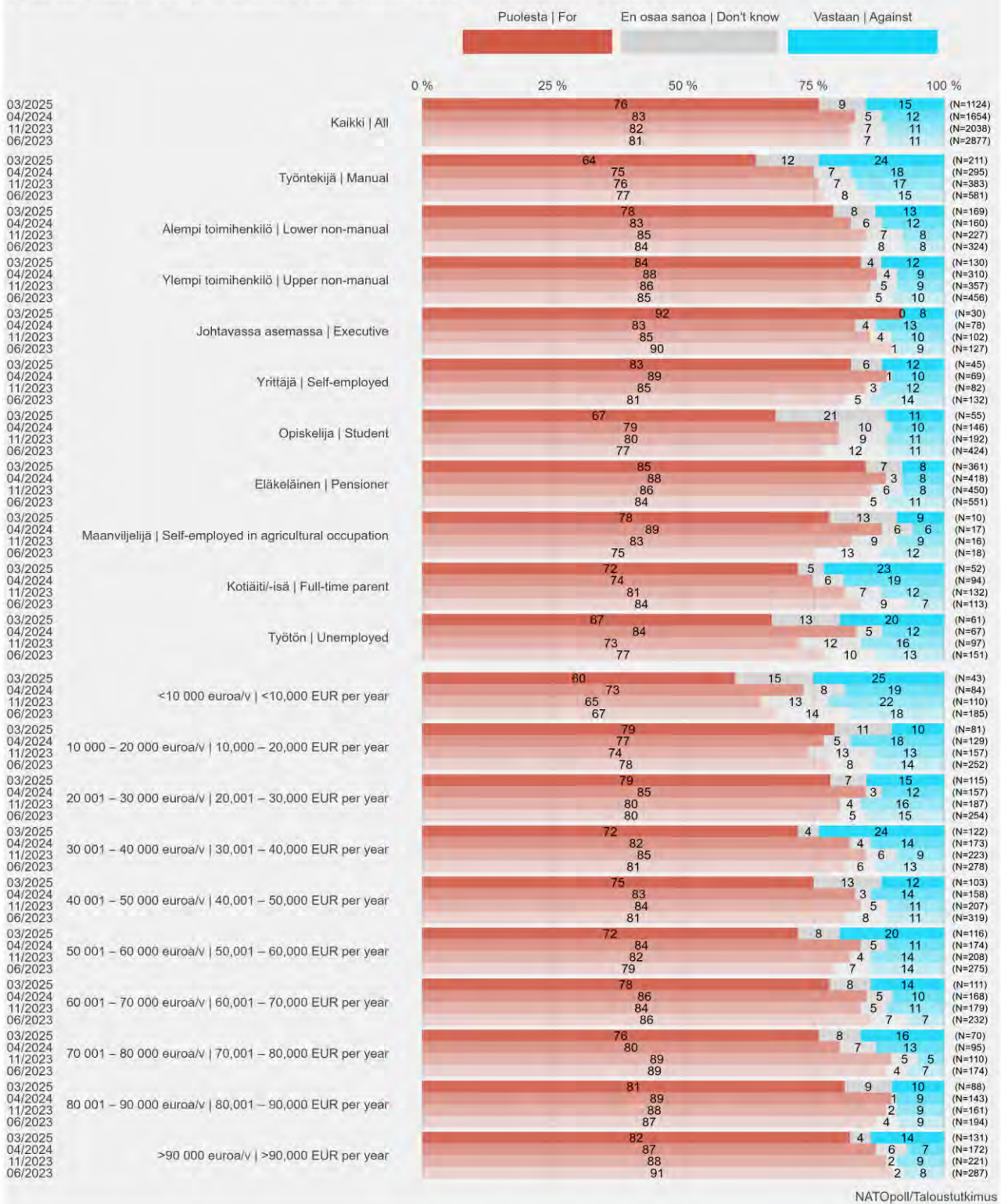
Nato-jäsenyyden kannatuksen kehittyminen

Kuvio 1a. Nato-jäsenyyden kannatuksen kehittyminen sukupuolen, iän ja koulutuksen mukaan (%).

Kuvio 1b. Nato-jäsenyyden kannatuksen kehittyminen ammattiaseman ja tulojen mukaan (%)

Jos voisit äänestää tänään Suomen kuulumisesta puolustusliitto Natoon, miten äänestäisit?
If you today could vote for or against Finland's membership in NATO, how would you vote?

NATOpoll/Taloustutkimus

Tarkastelemme ensin Naton kannatuksen kehitystä suomalaisten keskuudessa sosioekonomisen aseman (kuviot 1a ja 1b), poliittisen orientaation (kuvio 1c) ja puoluekannan mukaan. Vertailun pohjana toimivat vuoden 2023 kesäkuussa (n=2 877) ja marraskuussa (n=2 038) kerätyt kyselyaineistomme. Huhtikuussa kerättyyn uusimpaan kyselyyn vastasi alkuperäisestä joukosta 1 654

suomalaista (57 %). Kyselyt ovat painotettu siten, että ne muodostavat myös itsenäisesti edustavan otoksen suomalaisista (ks. liite 1). Kysymyksen muotoilu on sama kuin mitä Nato käyttää osassa omia kansalaiskyselyitään (ks. esim. NATO Audience Research 2023). Tämän rinnalla Naton kyselyissä käytetään säännöllisesti kysymystä Natoon jäämisen tai Natosta irtaantumisen puolesta äänestämistä, mikäli asiasta järjestettäisiin kansanäänestys.

Naton tuoreimmassa huhti-toukokuussa 2024 toteutetussa kyselyssä Naton kannatus oli pysynyt samana verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen. Keskimäärin 70 prosenttia jäsenmaiden kansalaisista äänestäisi Natossa säilymisen puolesta, 14 prosenttia eron puolesta ja 17 prosenttia ei osannut sanoa kantaansa (NATO Audience Research 2023). Suomi sijoittui heti liittyttyään jäsenmaiden kärkipäähän kansalaisten suhtautumisessa puolustusliittoon. Uusissa jäsenmaissa asennoituminen Natoon on ollut yleensäkin keskimäärin myönteisempää kuin vanhoissa jäsenmaissa.

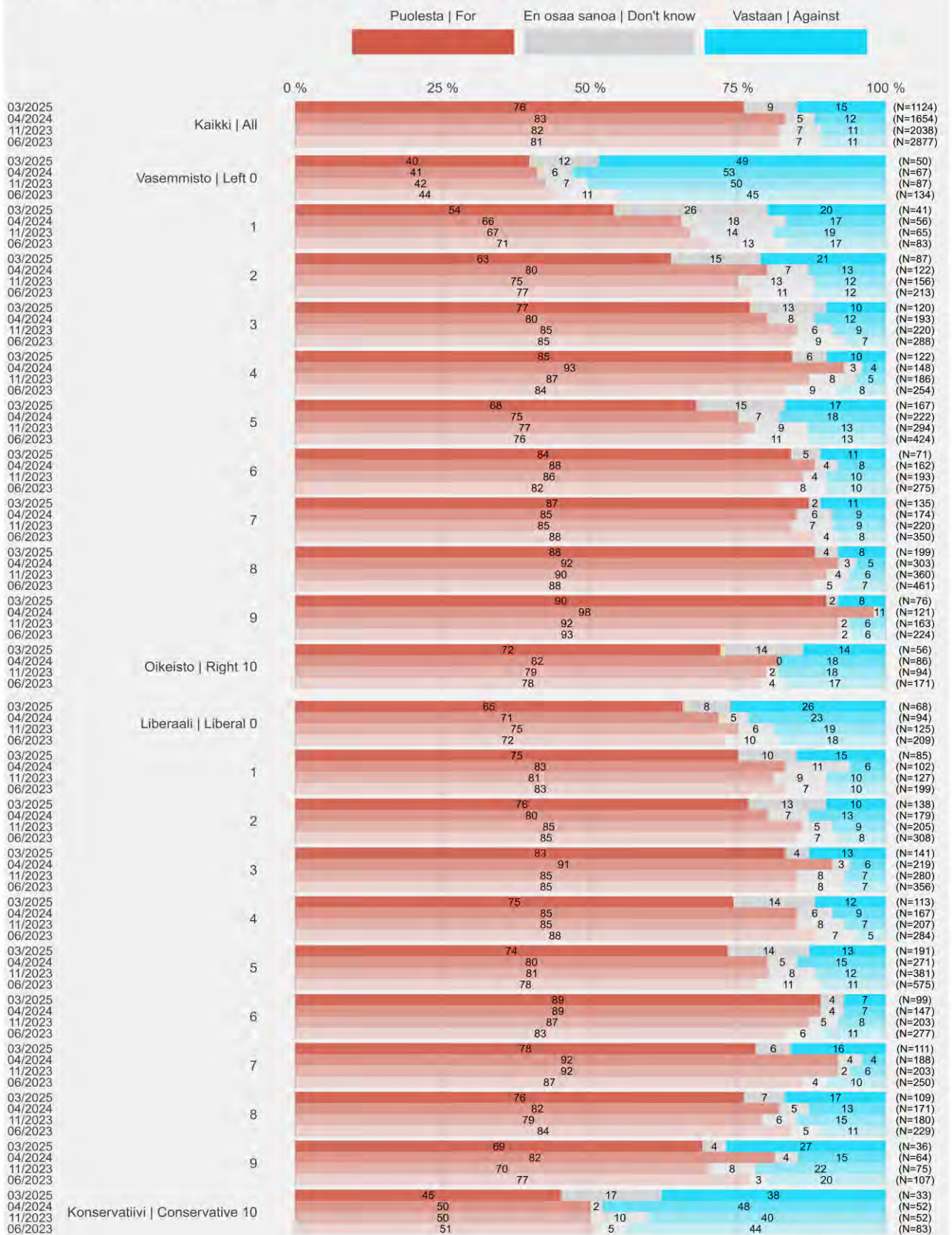
Kuviosta 1a nähdään, että koko jäsenyyden ajan samalla tasolla säilynyt kannatus on laskenut yhteensä seitsemän prosenttiyksikköä verrattuna vuoden 2024 huhtikuuhun. Lasku on ollut naisilla selvästi miehiä syvempää. Huomionarvoista on myös se, että kannatuksen lasku on kohdistunut erityisesti nuorimpiin ja matalamman koulutus- ja tulostason ryhmiin kun taas vanhimmissa, korkeimmin koulutetuissa ja ylemmissä ammattiryhmissä muutos on ollut selvästi loivempaa (kuviot 1a ja 1b). Näyttäisikin siltä, että aiemmissä tutkimuksissa havaitut Nato-kannatuksen erot koulutusryhmien välillä (Weckman 2023) saattavat olla kärjistymässä. Kannatuksen taso on kuitenkin edelleen keskimäärin varsin korkea.

Samoin kuin aikaisemmin, asennoituminen Natoon vaihtelee poliittisen kannan mukaan. Kannatus on edelleen korkeinta itsensä oikeistolaisiksi mieltävien keskuudessa, mutta laskenut myös siellä (kuvio 1c). Näin polarisaatio on samalla hivenen loiventunut. Kielteisimmin suhtautuvat itsensä konservatiivisimpaan laitaan sijoittavat, mutta myös hyvin liberaaleiksi mieltävissä on selvästi keskimääräistä vähemmän Nato-jäsenyyden kannattajia. Kannatuksen lasku on ollut konservatiivien keskuudessa liberaalimpia maltillisempaa. Suhtautuminen Nato-jäsenyyteen ei erottele äänestäjiä hallitus-oppositio-ulottuvuudella, vaan molempien ryhmien sisällä on huomattavaa hajontaa (kuvio 1d). Kokoomuksen äänestäjistä käytännössä kaikki tukevat edelleen Suomen Nato-jäsenyyttä. Kannatus on yhtä korkea myös RKP:n äänestäjillä (96 %). Sen sijaan hallituskumppaneista perussuomalaisten (81 %) ja kristillisdemokraattien äänestäjien (69 %) suhtautuminen on selvästi kriittisempää. Perussuomalaisilla kannatuksen kehitys näyttää kuitenkin noususuuntaiselta, mikä viittaa siihen, että sotilaallinen liittoutuminen on nykyisissä turvallisuusolosuhteissa alkanut vaikuttaa perustellulta.

Oppositio puolueista SDP:n äänestäjät ovat erittäin Nato-myönteisiä. Suurin lasku kannatuksessa on tapahtunut vihreiden (-13 %-yksikköä) ja vasemmistoliiton kannattajilla (-12 %-yksikköä), joista ensimmäistä kertaa enää alle puolet on jäsenyyden takana. Kokonaisuudessa näyttääkin siltä, että Suomen Nato-jäsenyyteen lähtökohtaisesti varauksellisesti suhtautuneet ovat reagoineet voimakkaasti Trumpin hallinnon puolustusliittoa koskeviin linjauksiin siinä missä jäsenyyttä alusta alkaen voimakkaasti kannattaneet ovat edelleen sitä mieltä, että Suomen liittyminen puolustusliiton jäseneksi oli oikea ratkaisu.

Kuvio 1c. Nato-jäsenyyden kannatuksen kehittyminen poliittisen orientaation mukaan (%).

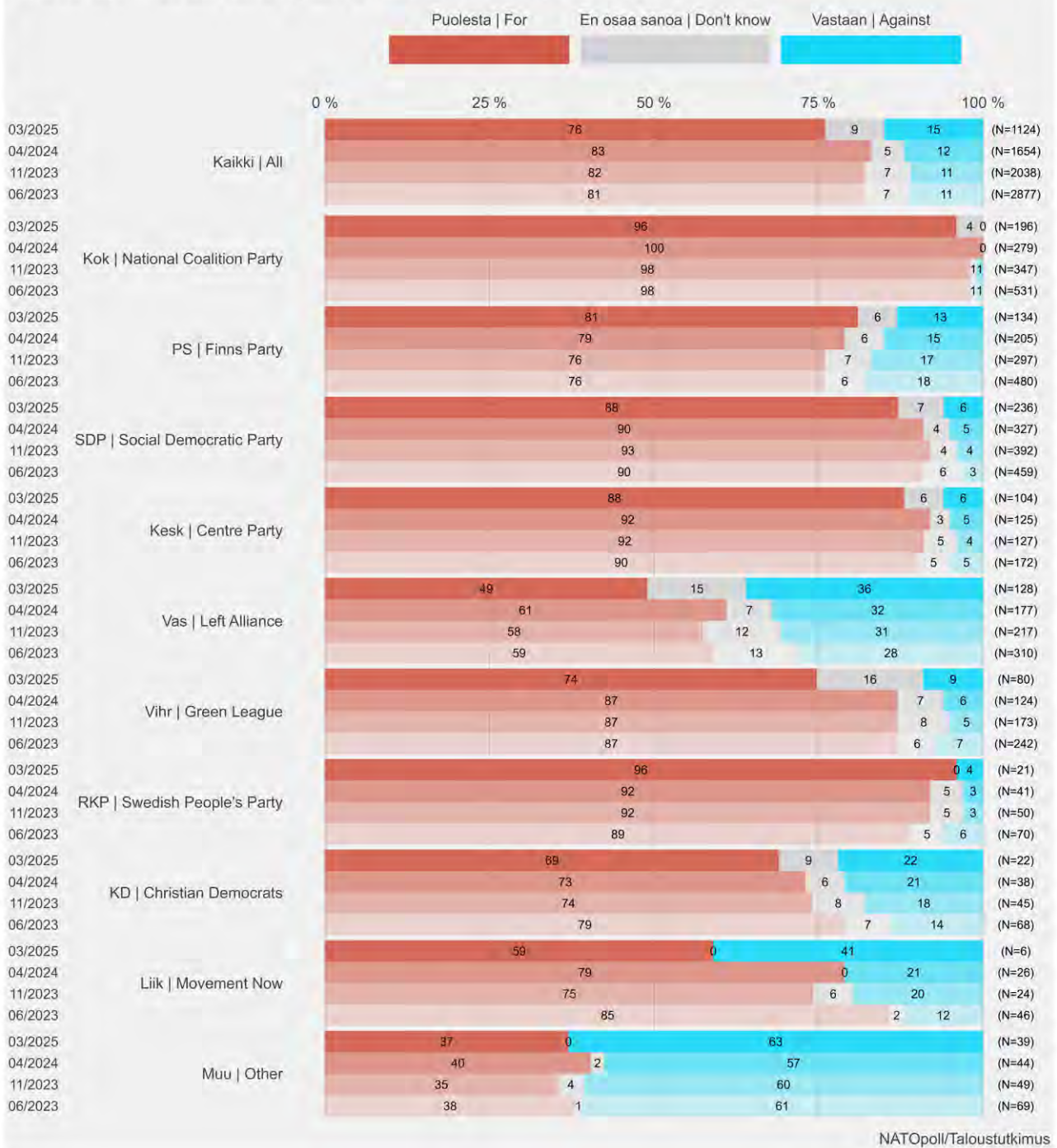
Jos voisit äänestää tänään Suomen kuulumisesta puolustusliitto Natoon, miten äänestäisit?
If you today could vote for or against Finland's membership in NATO, how would you vote?

NATOpoll/Taloustutkimus

Kuvio 1d. Nato-jäsenyyden kannatuksen kehittyminen puoluekannan mukaan (%).

Jos voisit äänestää tänään Suomen kuulumisesta puolustusliitto Natoon, miten äänestäisit?
If you today could vote for or against Finland's membership in NATO, how would you vote?

NATOpoll/Taloustutkimus

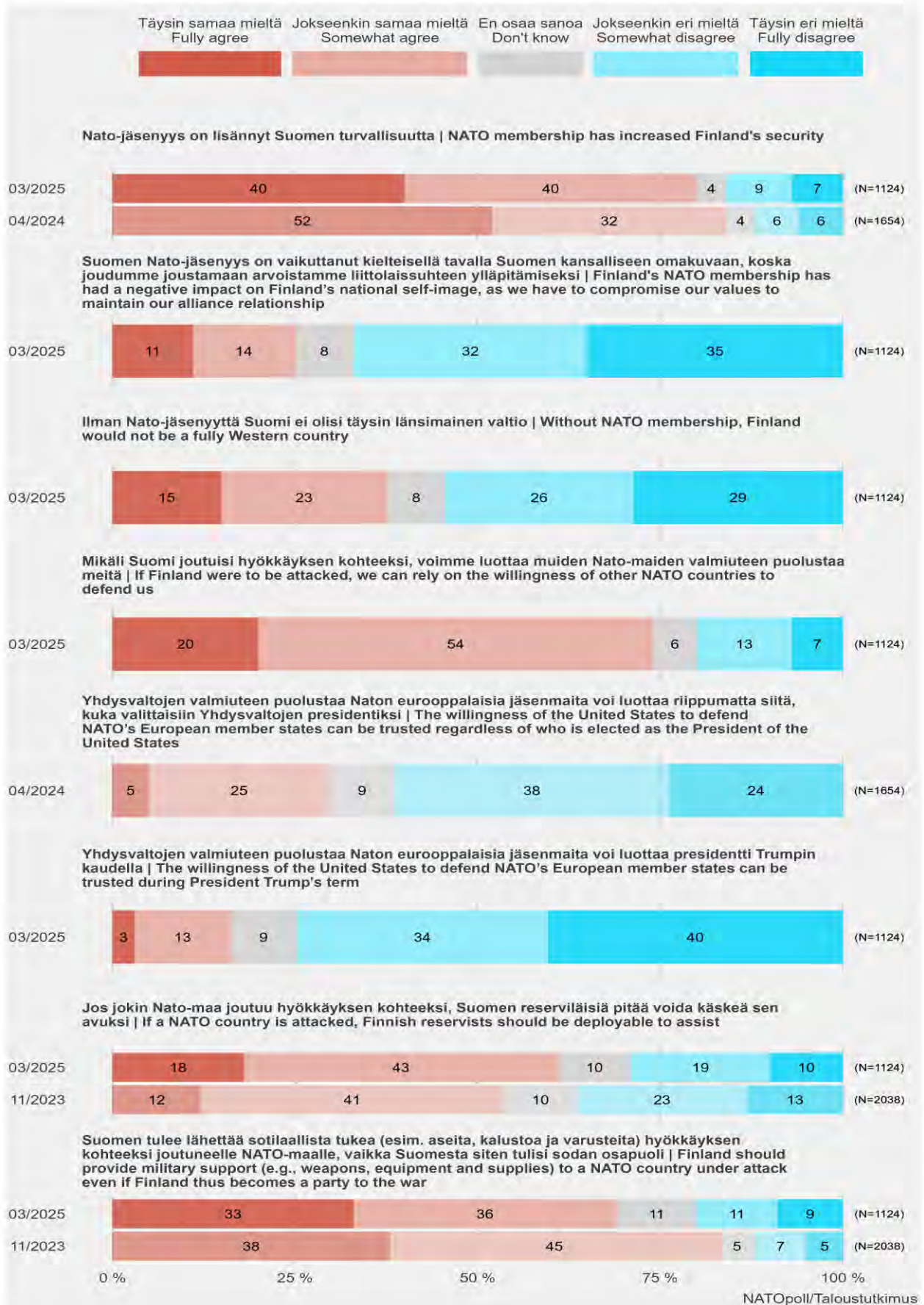
Näkemykset Nato-jäsenyyden merkityksestä ja Suomen roolista Natossa

Taulukossa 2 on tarkasteltu suomalaisten näkemyksiä Nato-jäsenyydestä Suomen turvallisuuden yhtenä keskeisenä pilarina. Suuri enemmistö (80 %) katsoo edelleen Natoon liittymisen lisänneen Suomen turvallisuutta ja myös luottamus Naton turvatakuisiin on vahvaa: 74 prosenttia on vakuuttunut muiden Nato-maiden valmiudesta puolustaa Suomea, mikäli joutuisimme hyökkäyksen kohteeksi. Tämä ei kuitenkaan ulotu Yhdysvaltoihin vaan jo keväällä 2024 ilmennyt voimakas varaus Yhdysvaltojen sitoutumisen osalta on voimistunut Trumpin toisen kauden toteuduttua. Trumpin hallinnon viestit siitä, että Natossa ei tule laskea Yhdysvaltojen varaan, on selvästi omaksuttu laajasti, sillä ainoastaan 16 prosenttia luottaa enää Yhdysvaltojen valmiuteen puolustaa Naton eurooppalaisia jäsenmaita. Pudotus vuoden takaisesta arviosta on huomattavan jyrkkä (-14 % -yksikköä).

Suomen halu kontribuoida liittokunnan yhteiseen puolustukseen on vankkaa etenkin reserviläisten lähettämisen osalta hyökkäyksen kohteeksi joutuneeseen Nato-maahan. Lähettämiseen valmiita olevien osuus on jopa selvästi noussut vuoden takaisesta tilanteesta (61 % vs. 56 %). Tämä korostaa Suomen heti jäsenyyden alussa korostamaa halua olla Natossa turvallisuuden tuottaja eikä pelkästään turvallisuuden tarvitsija (vrt. Wass 2024). Toisaalta kun sotilaallisen tuen tarjoaminen konkretisoituu sodan osapuoleksi ajautumiseksi, valmius on nyt selvästi matalampaa kuin keväällä 2024 (69 % vs. 83 %). Havainto heijastanee osittain pelkoa Yhdysvaltojen mahdollisen vetäytymisen aiheuttamasta Naton heikkenemisen seurauksista.

Nato liittyy myös mielikuvien ja itseymmärryksen osalta Suomen ontologiseen eli valtiollisen identiteetin turvallisuuteen. Vain harva katsoo, että Nato-jäsenyys olisi vaatinut sellaisia arvojoustoja liittolaissuhteen ylläpitämiseksi, että sillä olisi ollut kielteinen vaikutus Suomen kansalliseen omakuvaan. Asia koetaan pikemminkin päinvastoin. Lähemmäs 40 prosenttia myös näkee, että Nato-jäsenyys on tärkeä osa Suomen asemoitumista ”länteen” tai länsimaalaisuuteen.

Kuvio 2. Näkemykset Nato-jäsenyyden merkityksestä ja Suomen roolista Natossa (%).

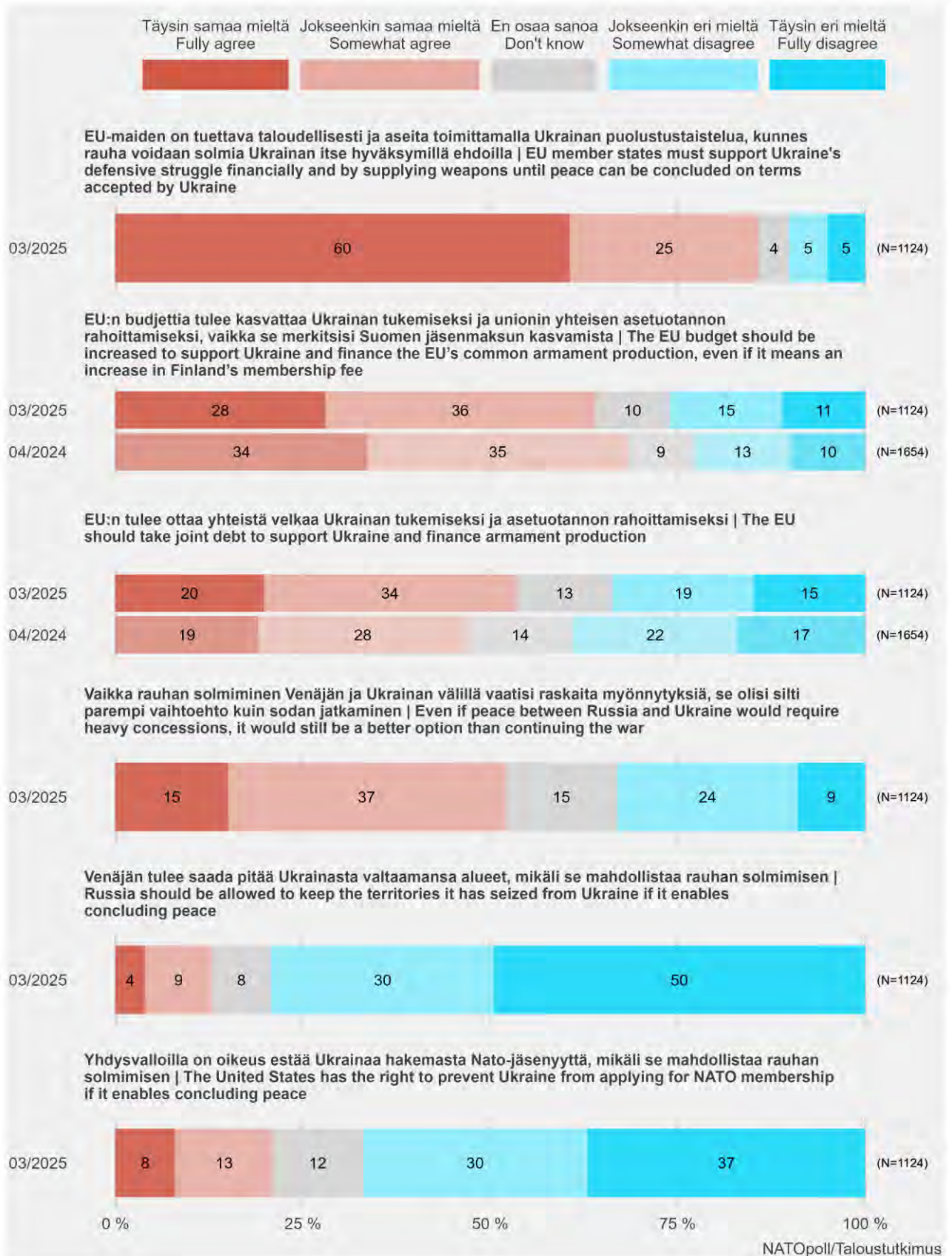
Ukrainan tukeminen, rauhanprosessin edistäminen ja jälleenrakennus

Kuviossa 3a ja 3b on tarkasteltu näkemyksiä siitä, millainen olisi oikeudenmukainen rauha Ukrainaan, miten sitä tulisi edistää ja mitä toimia se vaatii EU:lta. Keskeinen havainto on, että suomalaiset kannattavat voimakkaasti Ukrainan tuen jatkamista. Jopa 85 prosenttia katsoo, että EU-maiden on tuettava taloudellisesti ja aseita toimittamalla Ukrainan puolustustaistelua, kunnes rauha on solmittavissa Ukrainan itse hyväksymillään ehdoilla. Myös valmius tämän rahoittamiseksi yhteistä velkaa ottamalla on kasvanut hivenerän vuoden takaisesta tilanteesta ja yhteisvelan kannalla on nyt enemmistö (54 %). Suomen kireitä talousnäkömiä heijastelee toisaalta se, että halukkuus nostaa EU:n jäsenmaksuja Ukrainan tukemiseksi ja yhteisen asetuotannon rahoittamiseksi on hivenerän laskenut viimeisen vuoden aikana (69 % vs. 64 %). Suomalaiset asemoituvat näkemyksiltään eurooppalaisessa mielipideilmastossa selvästi keskimääräistä vahvemmin Ukrainan tukijoiksi. Lokakuussa 2024 kerätyn eurobarometrin mukaan Ukrainan taloudellista tukemista kannatti keskimäärin 68 prosenttia ja asehankintojen ja toimitusten rahoittamista 58 prosenttia (Euroopan unioni 2024).

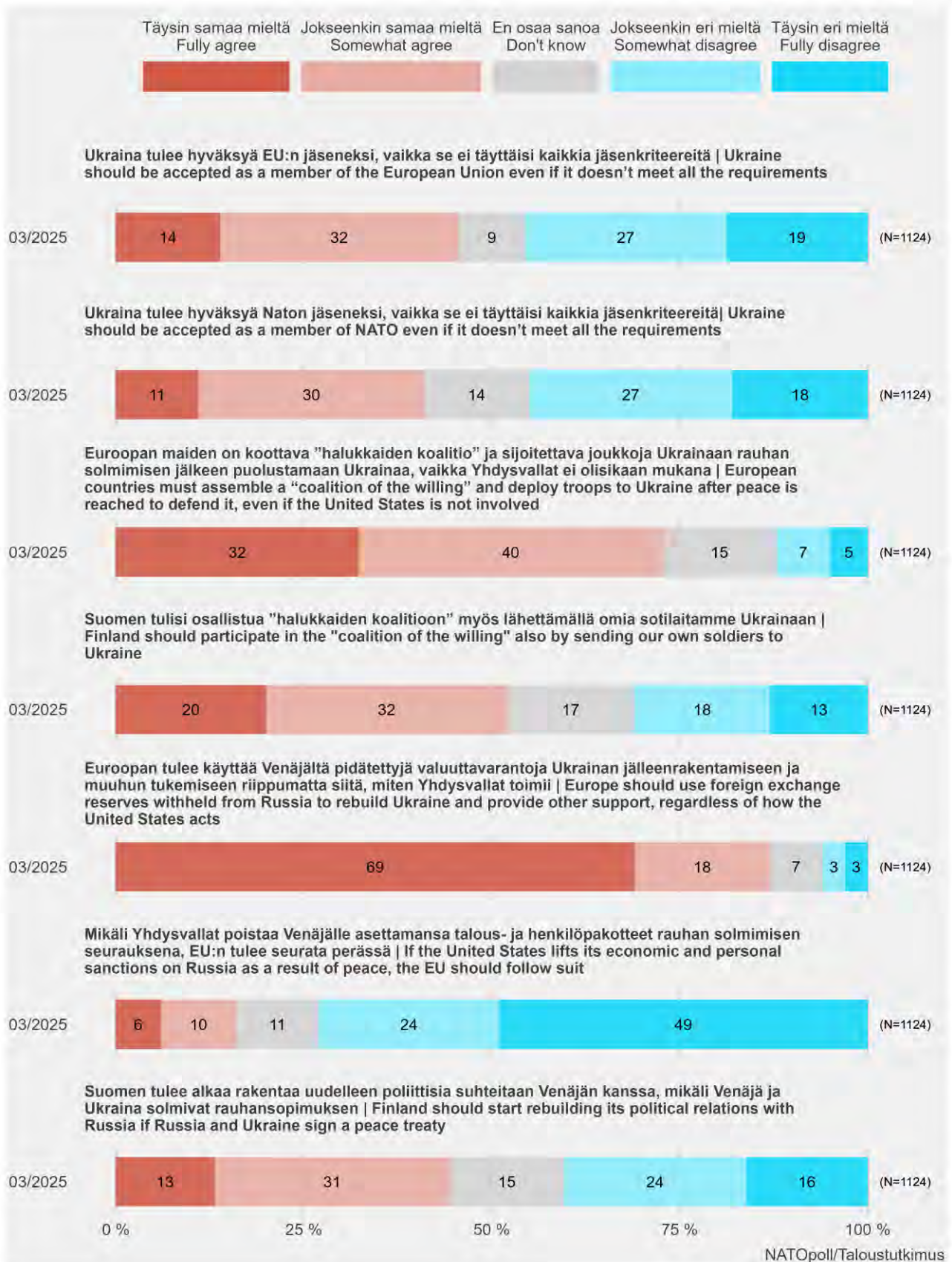
Suhtautumisessa mahdollisiin rauhanneuvotteluihin on nähtävissä kiinnostava jännite yhtäältä realismin ja toisaalta Ukrainan alueellisen koskemattomuuden ja itsensä määräämisoikeuden kunnioittamisen välillä. Puolet (52 %) on sitä mieltä, että raskaitakin myönnytyksiä vaativa rauha on sodan jatkamista parempi vaihtoehto. Kuitenkin 80 prosenttia ei pidä hyväksyttävänä sitä, että Venäjä saisi pitää valtaamansa alueet keinona saavuttaa rauhansopimus. Vastaavasti 67 prosenttia katsoo, että Yhdysvalloilla ei ole oikeutta estää Ukrainaa käynnistämästä Nato-jäsenyyssprosessia ehtona rauhan solmimiselle. Suomalaiset myös tukevat vahvasti Venäjän painostamista keinona vauhdittaa neuvotteluja. Lähes kolme neljästä (73 %) haluaa EU:n jatkavan Venäjää kohtaan asetettua pakotepolitiikkaa Yhdysvaltojen toimista riippumatta. Myös syksyn 2024 eurobarometri osoitti eurooppalaisten huomattavaa tukea (71 %) Venäjän hallintoon, yrityksiin ja kansalaisiin kohdistuville pakotteille (Euroopan unioni 2024). Euroopan halutaan myös lähes yksimielisesti (87 %) käyttävän Venäjältä pidätettyjä valuuttavarantoja Ukrainan tukemiseen ja jälleenrakentamiseen.

Ukrainan turvallisuuden takaaminen mahdollisen rauhansopimuksen jälkeen nähdään niin ikään tärkeänä. EU-maiden, Ison-Britannian, Norjan, Turkin, Kanadan ja Australian edustajien kesken neuvotteluja käynyt halukkaiden koalitio saa runsaasti kannatusta (72 %) mahdollisessa tehtävässään sijoittaa rauhan solmimisen jälkeen joukkoja puolustamaan Ukrainaa. Sen sijaan Suomen osallistuminen omia sotilaitamme lähettämällä jakaa selvästi enemmän mielipiteitä: 52 prosenttia on puolesta, 31 prosenttia vastaan ja lähes viidesosa (17 %) ei ole muodostanut kantaansa, mikä kuvastaa hyvin tämän tyyppisten ratkaisujen mutkikkautta. Myös Ukrainan mahdollinen EU- ja Nato-jäsenyys jäsenkriteereistä tinkien erottelee suomalaisia. EU-jäsenyyttä kannattaa 46 prosenttia ja Nato-jäsenyyttä 41 prosenttia. Kolmas kiistanalainen kysymys liittyy Suomen ja Venäjän poliittisten suhteiden uudelleen solmimiseen rauhansopimuksen jälkeen. Myös presidentti nosti esille maaliskuun 2025 lopussa pitämässään tiedotustilaisuudessa, että poliittiset suhteet Venäjään tulevat aukeamaan jossain vaiheessa (Yle 2025d). Kyselyn tausta-aineisto osoittaa, että avaus saa selvästi suurempaa kannatusta keskustan (52 %), SDP:n (49 %) ja vasemmistoliiton (47 %) äänestäjien keskuudessa verrattuna kokoomusta äänestäviin (32 %).

Kuvio 3a. Näkemykset Ukrainan tukemisesta, rauhanprosessin edistämisestä ja jälleenrakennuksesta (%).

Kuvio 3b. Näkemykset Ukrainan tukemisesta, rauhanprosessin edistämisestä ja jälleenrakennuksesta (%).

Valmiudet eurooppalaisen ja kansallisen puolustuskyvyn vahvistamiseen

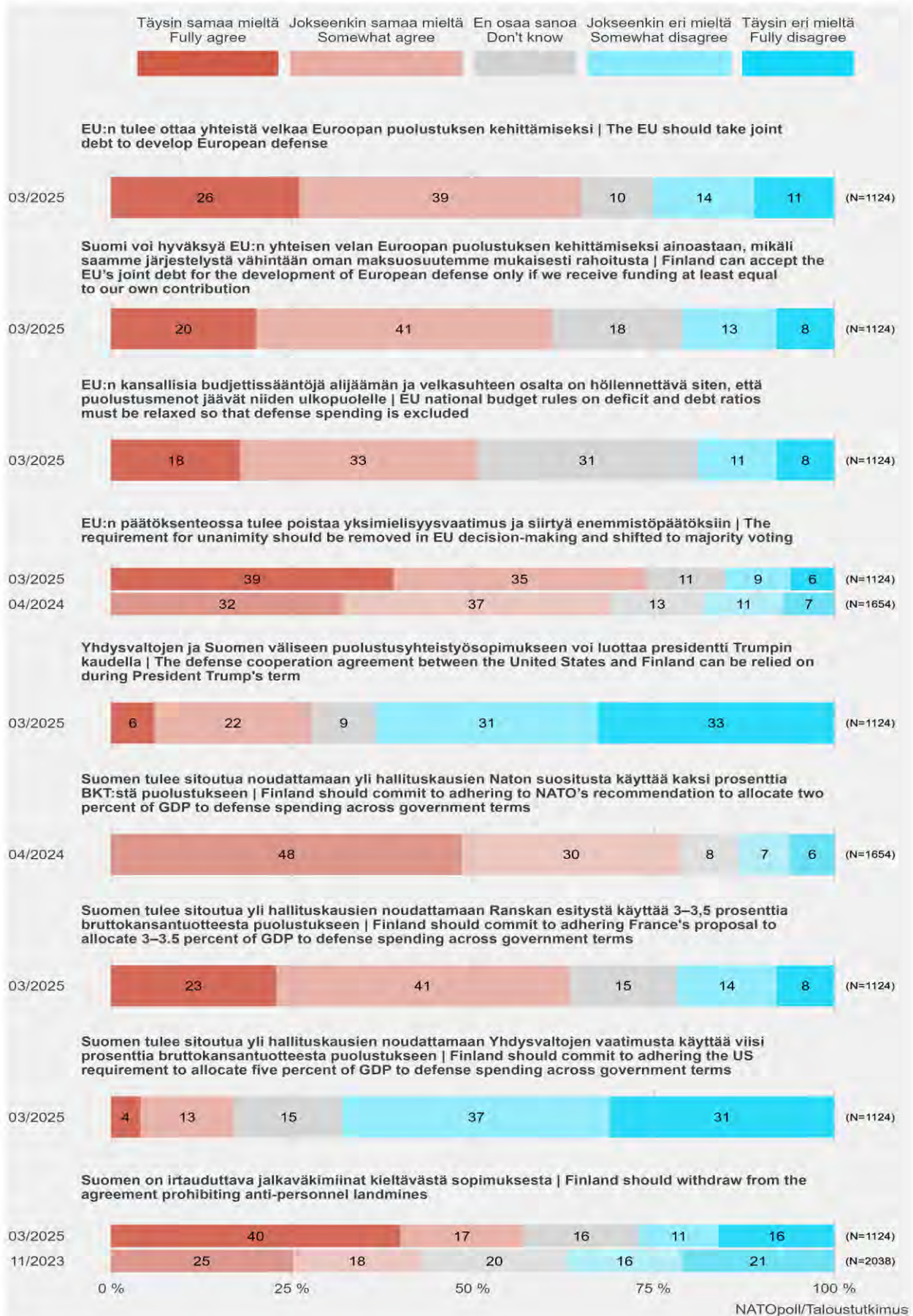
Kuviossa 4 on tarkasteltu näkemyksiä toimista eurooppalaisen ja kansallisen puolustuksen vahvistamiseksi. Kaksi kolmasosaa (65 %) hyväksyy yhteisen velan Euroopan puolustuksen kehittämiseksi eli suhtautuminen on jopa positiivisempaa kuin Ukrainan tuen ja asetuotannon osalta (54 %, kuvio 3a). Tausta-aineistosta käy ilmi, että yhteisvelkaan perinteisesti hyvin varauksellisesti suhtautuneista kokoomuksen äänestäjistä jopa keskimääräistä suurempi määrä on sen kannalla puolustuksen tarpeisiin (75 %) ja perussuomalaisistakin lähes puolet (42 %). Toisaalta moni (61 %) haluaisi varmistaa, että Suomi saa järjestelystä vähintään oman maksuosuutemme mukaisesti rahoitusta. Niin ikään puolustusmenojen jättäminen EU:n kansallisten budjettisääntöjen sääntöjen ulkopuolelle alijäämän ja velkasuhteen osalta saa enemmistön kannatuksen (51 %).

EU:n perussopimusten mukaan EU:n ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta päätettäessä vaaditaan jäsenmaiden yksimielisyys. Koronapandemian ja Venäjän hyökkäyssodan myötä suuret jäsenmaat Ranska, Saksa ja Italia nostivat keväällä 2022 esiin tarpeen avata perussopimuksia määräenemmistöön siirtymisen mahdollistamiseksi (Yle 2022). Määräenemmistöllä esityksen hyväksymiseen vaadittaisiin kannatus 55 prosentista jäsenmaista, jotka edustavat vähintään 65 prosenttia EU:n väestöstä. Suomi vastusti tuolloin yhdessä 12 muun pienen jäsenmaan kanssa esitystä. Kansalaisista kuitenkin jo neljä viidesosaa (74 %) on määräenemmistöön siirtymisen puolella ja osuus on kasvanut vuoden takaisesta (+ 5 %-yksikköä). Vaikka kysymystä ei erikseen kytketty turvallisuuspolitiikkaan, voi olettaa, että Ukrainan tukipaketeista ja muista tukitoimista päättämisessä ilmenneet sisäiset jännitteet ovat tehneet EU:n päätöksentekorakenteiden jäykkyyden kansalaisille ilmeiseksi.

Kansallisen turvallisuuden osalta luottamus Yhdysvaltojen kanssa solmittuun puolustusyhteistyösopimukseen (DCA) Trumpin hallinnon kaudella on jopa hätkähdyttävän vähäistä (28 %). Suomalaiset vaikuttavat sisäistäneen esimerkiksi tutkija Keir Gilesin (2024) esittämän pessimismin kahdenvälisen puolustus sopimusten käytännön merkityksestä Euroopan turvallisuudelle. Epäluottamus heijastuu myös valmiutena kasvattaa kansallisia puolustusmenoja. Kun vuosi sitten keväällä 78 prosenttia oli sitoutumaan yli vaalikausien Naton suositukseen käyttää kaksi prosenttia bruttokansantuotteesta puolustukseen, nyt 64 prosenttia on valmis nostamaan osuuden 3–3,5 prosenttiin, kuten esimerkiksi Ranskan presidentti Macron on esittänyt. Tältä osin on huomionarvoista, että aineisto on kerätty ennen hallituksen huhtikuun alussa tekemää päätöstä esittää puolustusmenojen osuus kolmeen prosenttiin vuoteen 2029. Tutkimusten pohjalta tiedetään, että äänestäjät usein mukautuvat kannattamansa puolueen kantoihin tehtyjen ratkaisujen jälkeen, mistä on havaintoja myös Suomesta (Nemčok ym. 2024, 2025). Jo nyt korkeiden osuuksien etenkin kokoomuksen (84 %) ja perussuomalaisten (75 %) voi siten olettaa vielä kasvavan entisestään. Sen sijaan presidentti Trumpin jo vaalikampanjansa aikana esittämä viisi prosenttia on suuren enemmistön (68 %) mielestä liikaa.

Hallituksen tekemällä päätöksellä aloittaa valmistelu jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta irtaantumiseksi on nyt selvästi enemmistön tuki (57 %). Vielä vuoden 2023 lopussa tällä kannalla oli alle puolet (41 %). Jalkaväkimiinat ovat yksi selkeä osoitus suomalaisen turvallisuuspoliittisen asenneilmaston muutoksesta, sillä vielä muutama vuosi sitten päätös Ottawan sopimuksesta irtautumisesta olisi ollut poliittisesti vaikeasti toteutettavissa (Vastapuu ym. 2024, 44–47). Kysymys kuitenkin jakaa kansalaisia voimakkaasti vasemmisto-oikeistoulottuvuudella.

Kuvio 4. Näkemykset eurooppalaisen ja kansallisen puolustuskyvyn vahvistamisesta (%).

Kannatus on matalinta vasemmistoliiton (22 %) ja vihreiden (31 %) äänestäjien keskuudessa siinä missä perussuomalaiset ovat lähes yksimielisesti (92 %) irtautumisen takana. Myös miesten ja naisten välillä on huomattava ero: miehistä irtautumisen kannalla on 74 ja naisista 40 prosenttia. Sukupuolittunut suhtautuminen jalkaväkimiinoihin heijastaa kiinnostavasti turvallisuuskäsitysten sukupuolittuneisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Jalkaväkeen kohdistuvien miinojen on nähty kytkeytyvän maskuliiniseen ja teknostrategiseen sotakäsitykseen (Enloe 2000; Vastapuu ym. 2024, 41–42).

Suhtautuminen ydinasepolitiikkaan

Kuviossa 5 nähdään suomalaisten Nato-jäsenyyden myötä tapahtunut muutos suhtautumisessa ydinasepolitiikkaan. Naton jäsenillä ei ole velvollisuutta osallistua liittokunnan ydinasetoimintaan, vaan osallistumisen aste ja laajuus jäävät kunkin valtion itsensä päätettäväksi. Jäsenet voivat muun muassa osallistua liittokunnan ydinasepolitiikan päätöksentekoon, ydinaseharjoituksiin ja -suunnitteluun, tarjota ilmavoimien suorituskykyjään ydinaseiden kantolaitteiksi ja tarjota tukikohtiaan ydinaseiden sijoituspaikoiksi (Alberque 2022).

Suomen voimassa oleva ydinenergialaki kieltää ydinaseiden maahantuonnin, hallussapidon ja räjäyttämisen Suomessa, jolloin laki rajoittaa liittokunnan ydinaseisiin liittyviä mahdollisia operaatioita Suomessa ja Suomen ilmatilassa (Juntunen ym. 2024). Suomen harkittavaksi on siten tullut kysymys lain ydinaseisiin liittyvien pykälien muuttamista tai säilyttämisestä ennallaan osana ydinenergialain kokonaisuudistusta (Demokraatti 2024). Ydinaseisiin liittyvät poliittiset valinnat ovat Nato-jäsenyyden myötä tulleet osaksi kansallista poliittista keskustelua (Juntunen ja Rosengren 2024). Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon ydinaseita koskevat muotoilut ovat herättäneet kiistaa eduskunnassa. Kun Suomen osallistuminen Naton vuosittaiseen Steadfast Noon -ydinaseharjoitukseen tuli tietoon, vasemmistoliitto vaati asiasta eduskunnan arvokeskustelua.

Ydinaseisiin liittyvät eettiset kysymykset ovat vuosikymmenten ajan pysyneet samoina. Pelotteen uskottavuus toista ydinasevaltaa vastaan edellyttää jonkintasoista uhkaa ydinaseen käytön mahdollisuudesta, mutta samalla ydinaseiden käytön uhkaan liittyy ratkaisua vaativia etiikkaan ja moraalisiin liittyviä kysymyksiä (Nye 2023; Quinlan 1997). Tällöin arvioitavaksi jäävät sekä sodan ennaltaehkäisyn kannalta riittävät toimet että niiden suhde omaan arvomaailmaan. Perinteisesti ydinaseisiin liittyvät eettiset kannat voidaan jakaa kolmeen peruskategoriaan: a) ydinaseiden käyttö on väärin ja aseiden olemassaolo on väärin, b) ydinaseiden käyttö voi olla oikeutettua ja aseiden olemassaolo pelotetarkoituksessa on siten oikeutettua ja c) ydinaseiden käyttö on väärin, mutta aseiden olemassaolo pelotetarkoituksessa on oikeutettua (Quinlan 1987). Ydinasepolitiikka jäänee siten muiden arvokysymysten tapaan Suomen poliittista kenttää jakavaksi tekijäksi. Toisaalta Yhdysvalloista ja Intiasta saadut tuoreet tulokset osoittavat huomattavan suurta hyväksyntää ydinaseiden käytölle sekä oman hallituksen että sen liittolaisten toimesta (Schwartz 2024).

Trumpin hallinnon ajaman politiikan myötä vahvistunut huoli Yhdysvaltojen sitoutumisesta Euroopan puolustamiseen ja Naton turvatakuiden pitävyyteen on nostanut esiin kysymyksen eurooppalaisen ydinasepelotteen vahvistamisesta. Saksan tuleva liittokansleri Friedrich Merz avasi alkuvuodesta 2024 keskustelun Ison-Britannian ja Ranskan ydinasepelotteiden kehittämisestä uskottavammaksi suojaksi Euroopalle (The New York Times 2025). Pohjoismaissa käynnistyi samaan aikaan rinnakkainen keskustelu pohjoismaisesta ydinasepelotteesta, joka hyödyntäisi Ruotsin

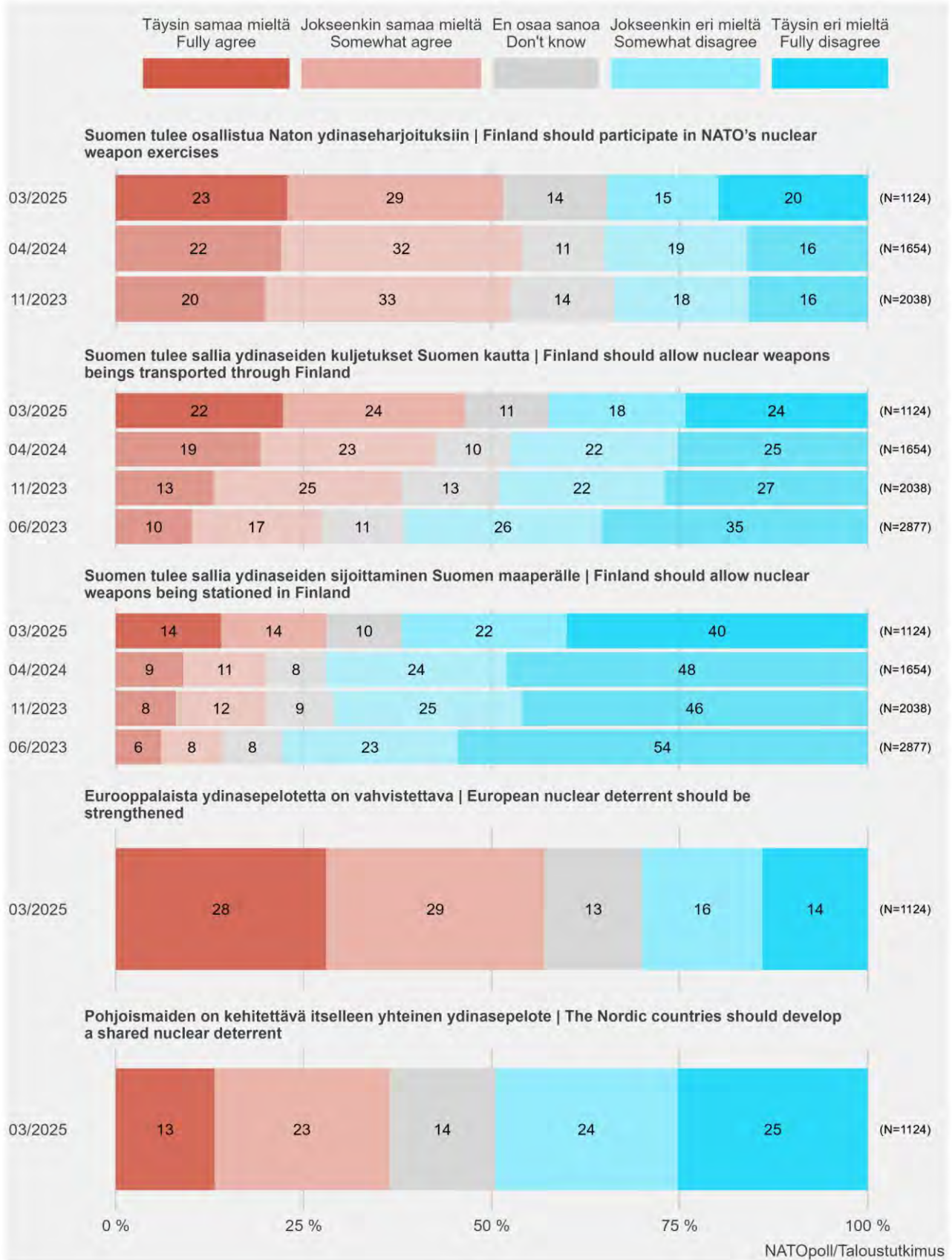
kylmän sodan aikaisen ydinaseohjelman synnyttämää tietotaitoa (Kibsgaard 2025; Yle 2025c). Tämän näkemyksen mukaan eurooppalainen vaihtoehto olisi suorituskyvyiltään rajallinen ja saattaisi johtaa samoihin uskottavuusongelmiin kuin yhdysvaltalainen, mutta pohjoismaiden kulttuurinen ja maantieteellinen läheisyys tekisi yhteisestä ydinasesuojasta kestävämmän vaihtoehdon.

Vastaajien joukosta erottuu kolme perussuhtautumista ydinasepelotteeseen, jotka voidaan tyypitellä liittolaisiin nojautuvan ydinasepelotteen tukemiseksi, ydinasepelotteen omaksumiseksi ja ydinasepelotteen vastustamiseksi. Suurin ryhmä on valmis tukemaan Naton ydinasepelotteen harjoittamista osallistumalla ydinaseharjoituksiin (52 %) ja ydinaseiden kuljetusten sallimista Suomen ilmatilassa (46 %) sekä kannattaa näiden rinnalla eurooppalaisen ydinasepelotteen vahvistamista (57 %). Noin kolmannes suhtautuu myönteisesti pohjoismaisen ydinaseen hankkimiseen (36 %) ja ydinaseiden sijoittamiseen Suomeen (28 %). Vastaavan kokoinen ryhmä sen sijaan vastustaa Naton ydinaseharjoituksiin osallistumista (35 %) ja eurooppalaisen ydinasepelotteen vahvistamista (30 %).

Huomattavin muutos on tapahtunut suhtautumisessa ydinaseiden sijoittamiseen Suomen maaperälle. Vaikka edelleen vain runsas neljännes (28 %) on sallivalla kannalla, osuus on kaksinkertaistunut verrattuna ensimmäiseen mittauspisteeseen heti Nato-jäsenyyden hyväksymisen jälkeen kesällä 2023. Myös kauttakuljetusten sallimisen osalta kansalaismielipide on muuttunut vajaassa kahdessa vuodessa huomattavasti ydinaseyönteisemmäksi (27 % vs. 46 %). Suhtautuminen ydinaseisiin on voimakkaan eriytynyt sukupuolten välillä. Miehistä 62 prosenttia sallisi kauttakuljetukset ja 42 prosenttia sijoittamisen kun naisilla vastaavat osuudet ovat 32 ja 14 prosenttia. Poliittisesti ydinasepelotteeseen suhtautuminen jakaa myös ydinasepelotteeseen myönteisesti suhtautuvaa oikeistoa ja siihen kriittisesti suhtautuvaa vasemmistoa, mutta konservatiivien ja liberaalien välillä hajontaa on enemmän.

Tulokset kertovat nykyisestä ilmapiiristä, jossa enemmistö pitää Nato-jäsenyyttä edelleen keskeisenä ratkaisuna kiristyneeseen turvallisuustilanteeseen, mutta samanaikaisesti ilmenee kasvavaa epävarmuutta Yhdysvaltojen sitoutumisesta viidenteen artiklaan ja sitä kautta Naton pelotteen uskottavuuteen. Tässä kontekstissa myös ehdotus pohjoismaisen ydinaseen kehittämisen kaltaisesta merkittävästä linjanmuutoksesta Suomen turvallisuuspolitiikkaan voi saada osakseen hyväksyntää. Samaan aikaan muiden Nato-maiden tapaan myös osa Suomen väestöstä ei todennäköisesti eettisten syiden vuoksi hyväksy turvallisuuden perustamista ydinasepelotteeseen.

Kuvio 5. Näkemykset ydinasepolitiikasta (%).

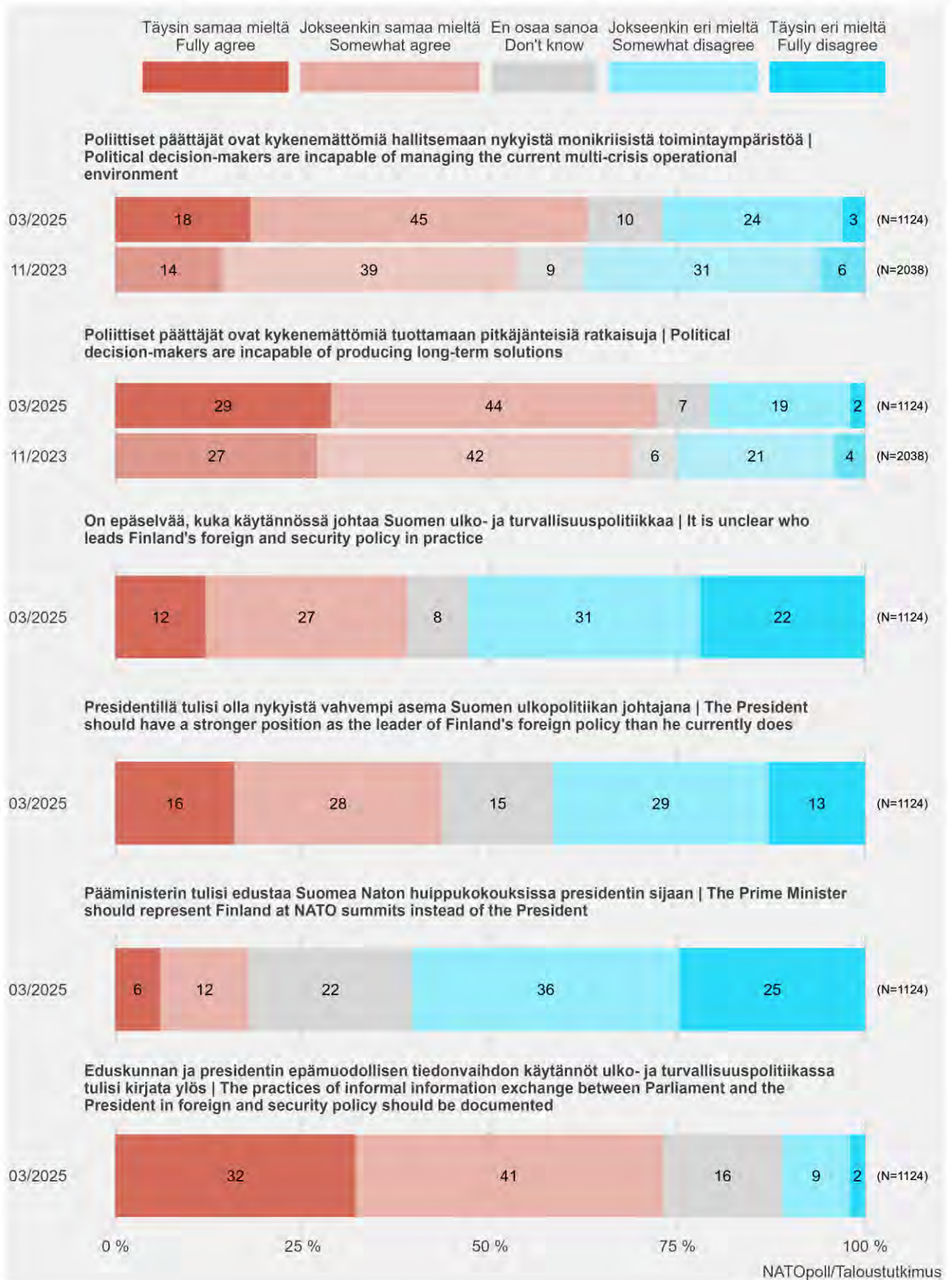

Odotukset ulko- ja turvallisuuspolitiikan johtamisesta ja Suomen ulkopolitiikan painopisteistä

Kuviossa 6 on tarkasteltu kansalaisten odotuksia ulko- ja turvallisuuspolitiikan johtamisen osalta. Johtamiskysymys on aktivoitunut Suomen Nato-jäsenyyden myötä. Eurooppalaisittain epätyypillinen ulko- ja turvallisuuspolitiikan johtamisen malli, jossa presidentti johtaa ulkopoliittikkaa yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa, on herättänyt jälleen kysymyksiä presidentin ja pääministerin työnjaosta ulkopolitiikan edustustehtävissä. Kansainvälisessä vertailussa presidentin suosio ja matalat valtaoikeudet ovat yleensä yhteydessä toisiinsa (Kujanen 2024), mutta Suomelle on ominaista suurta kannatusta nauttivat presidentit, joiden valtaoikeuksia huomattava osa kansalaisista haluaisi vahvistaa (Haavisto 2023).

Sauli Niinistön presidenttikauden lopussa aloitettu käytäntö, jossa presidentti edustaa Suomea Naton huippukokouksissa, on jatkunut Alexander Stubbinkaudella. Stubbinkaudella presidentti on esiintynyt useissa virallisissa ja epävirallisissa tilaisuuksissa pohjoismaisten pääministereiden rinnalla, mikä on johtanut yhteiskunnalliseen keskusteluun Suomen perustuslain tulkinnasta koskien ulkopolitiikan johtamista. Suomen Nato-jäsenyys on nostanut esiin myös kysymyksen presidentin ja eduskunnan välisestä tiedonkulusta tilanteessa, jossa eduskunnan tiedonsaantikäytäntöjä ei ole kirjattu Suomen lainsäädäntöön. Stubb on ehdottanut presidentin ja eduskunnan epävirallisten tiedonsaantikäytäntöjen kirjaamista ylös, jotta niistä tulisi vakiintunut osa presidentin ja eduskunnan välistä tiedonkulkua, eivätkä ne olisi riippuvaisia tehtävää kulloinkin hoitavista henkilöistä.

Kuvio 6. Näkemykset Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan johtamisesta (%).

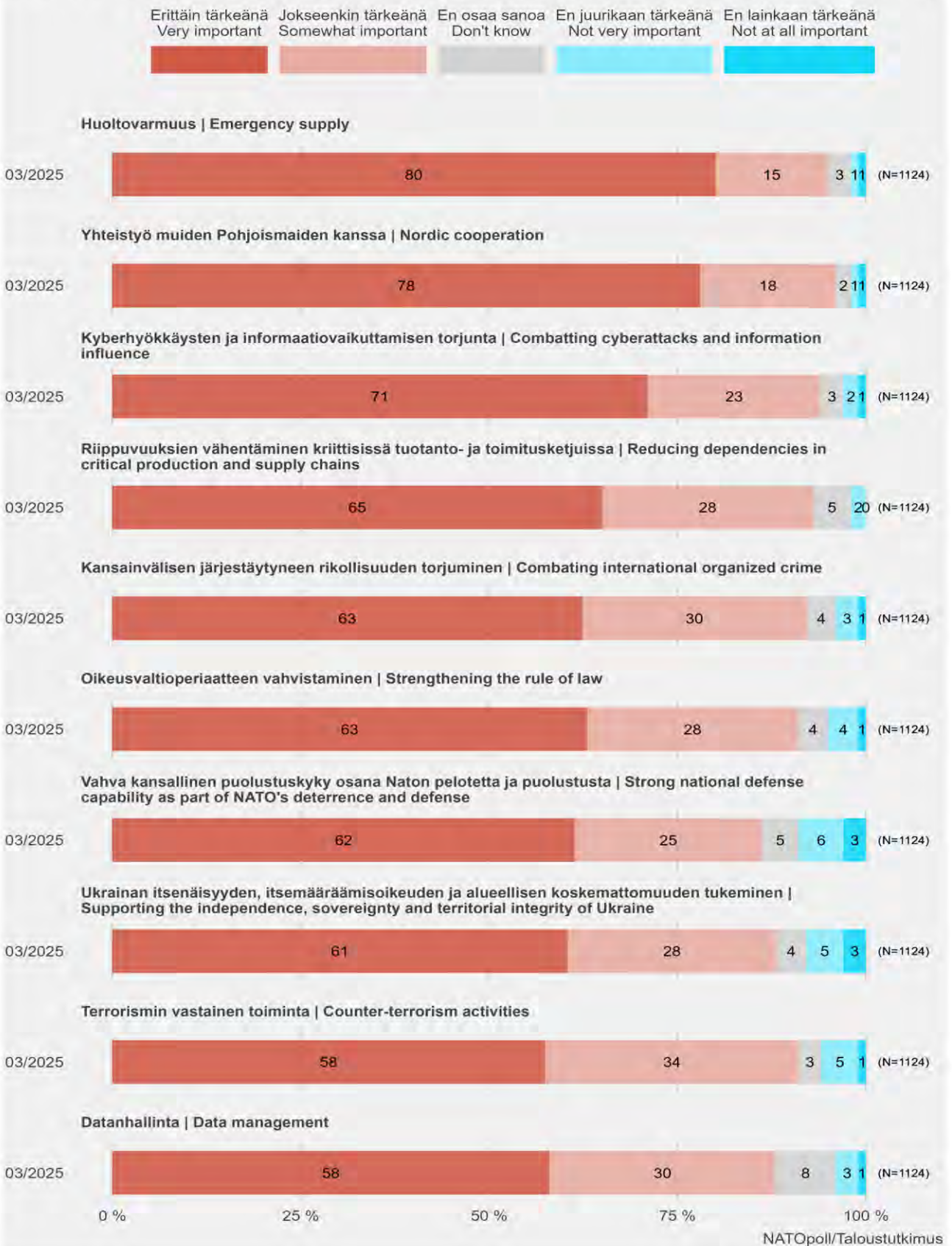
Ulko- ja turvallisuuspolitiikan johtaminen on erityisen vaativa tehtävä nopeasti kehittyvässä toimintaympäristössä. Kansalaisten luottamus poliitikkojen kykyyn hallita nykyistä monikriisistä toimintaympäristöä on huomattavan matalalla tasolla (27 %) ja laskenut selvästi vuoden 2023 lopusta (-10 %-yksikköä). Vastaavasti vain viidesosa katsoo, että poliitikot ovat kykeneväisiä tekemään pitkäjänteisiä ratkaisuja. Myös huomionarvoinen joukko kansalaisista (39 %) kokee Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan johtamisjärjestelmän epäselväksi. Presidentin johtajuuden vahvistaminen sen sijaan jakaa suomalaiset kahtia: 44 prosenttia haluaisi vahvistaa presidentin roolia nykyisestä ja 42 prosenttia on päinvastaista mieltä. Puoluekannan mukainen eriytyminen heijastaa pitkälti historiallisia jakolinjoja, joissa oikeistolaiset ovat perinteisesti olleet vahvan toimeenpanovallan kannalla ja vasemmistolaiset korostaneet parlamentin asemaa. Toisaalta suoralla kansanvaaleilla valittu presidentti sopii hyvin yhteen oikeistopopulistien kannattamaan sääntöjä tarvittaessa venyttävän vahvan johtajan ihanteeseen (Wass ja Tiihonen 2023). Presidentin aseman vahvistamista kannattavatkin eniten kokoomuksen (61 %), keskustan (48 %) ja perussuomalaisten (53 %) äänestäjät ja vähiten vasemmistoliiton (23 %) äänestäjät. Presidentti Stubbin vaalikampanjassaan korostama ”Nato-presidentti” erotuksena ”EU-pääministeristä” vaikuttaa vastaavan laajalti kansalaisten näkemyksiä (61 %). Myös eduskunnan ja presidentin tiedonvaihdon käytäntöjen kirjaaminen ainakin sosiaalisesti velvoittavaksi normiksi saa laajaa kannatusta (73 %).

Kuvioissa 7a–7d on esitetty suuruusjärjestyksessä kansalaisten antama painoarvo Suomen ulkopoliittisten eri tehtävillä. Tehtävät on poimittu Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta. Laajassa tehtäväkentässä on mukana perinteisiä ”kovan” turvallisuuden teemoja, kuten terrorismin ja kansainvälisen rikollisuuden torjunta, ilmastonmuutoksen, luontokadon ja saastumisen hillitsemisen ja kehitysyhteistyön edistämisen kaltaisia ”pehmeän turvallisuuden” sektoreita (ks. esim. Scheffran ym. toim. 2012) sekä kansainväliseen yhteisöön liittyviä rooleja. Eri tehtävien keskinäisissä painotuksissa korostuu jo aikaisemmissa tutkimuksissa (Amadae ym. 2023; Wass ym. 2023) tehty havainto suomalaisten turvallisuustarpeiden moninaisuudesta: laaja joukko keskenään hyvinkin erilaisia tehtäviä koetaan erittäin tärkeiksi.

Työnjako yhtäältä kovan ja pehmeän ja toisaalta ”läntisen” ja globaalin välillä on selvä kansalaisten arvostuksissa. Huoltovarmuutta pitää erittäin tärkeänä tehtävänä torjuntaa pitää erittäin tärkeänä tehtävänä 80 prosenttia ja kyberhyökkäysten ja informaatiovaikuttamisen torjuntaa 71 prosenttia, mutta luontokadon (50 %) ja ilmastonmuutoksen hillitsemistä (45 %) ja asevalvontaa ja aseriisuntaa (33 %) huomattavasti harvempi. Yhteistyö muiden Pohjoismaiden kanssa on 80 prosentille suomalaisista erittäin tärkeää siinä missä humanitaarinen apu katastrofialueilla (40 %) ja Israelin ja Palestiinan välisen konfliktin ratkaisun edesauttaminen (32 %) nähdään huomattavasti vähemmän keskeisinä. Matalimman painoarvon saavat kehitysyhteistyö ja yhteistyö BRICS-maiden ja muiden nousevien talouksien kanssa. Kehitysyhteistyön kokee erittäin tai jokseenkin tärkeäksi ainoastaan 52 puolet suomalaisista. Matalin osuus on perussuomalaisten kannattajien keskuudessa (12 %) ja korkein vihreillä (93 %), mikä kuvastaa hyvin suomalaisen yhteiskunnan eriytyneisyyttä arvojen osalta (Kestilä-Kekkonen ym. toim. 2024). Kokonaisuudessaan havainnot tukevat aikaisempien tutkimusten tulkintaa suomalaisen asenneilmapiirin yleisestä militarisoitumisesta (Kotilainen ja Vastapuu 2024; Vastapuu ym. 2024). Sotilaalliset arvot, aseellinen turvallisuus ja realistinen turvallisuusajattelu ovat nousseet ulkopoliittikan keskiöön samalla kun aiemmin keskeiset arvot kuten ihmisoikeudet, oikeusvaltio ja idealismi ovat jääneet sivummalle (Hast ja Kotilainen; Hast ja Kotilainen toim. 2024). Tausta-aineisto osoittaa myös sukupolvittaisia eroja: vanhemmat painottavat varautumisen merkitystä, kun taas nuoremmat kannattavat aktiivista ja laaja-alaisesti määriteltyä ulkopoliittikkaa.

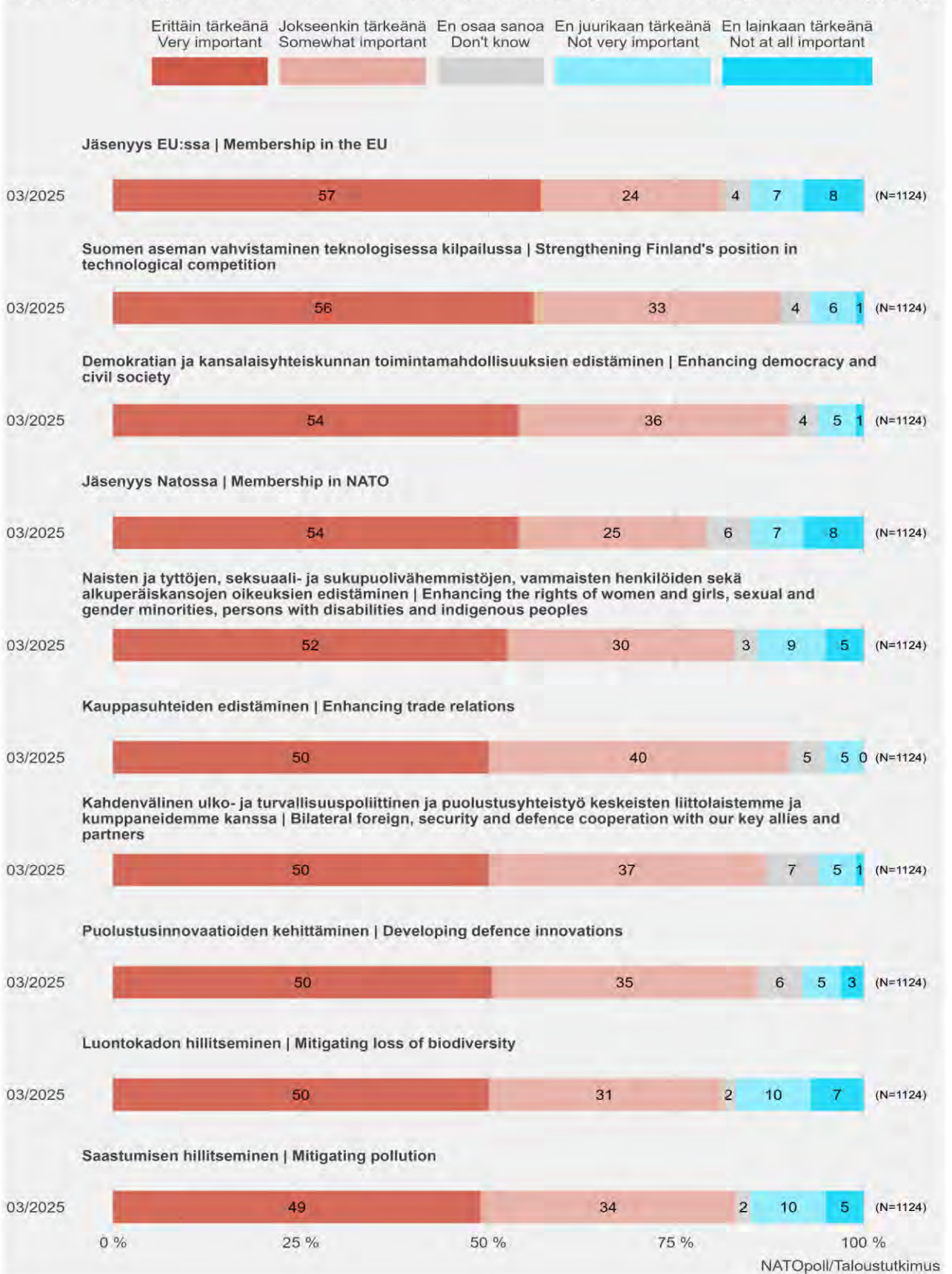
Kuvio 7a. Näkemykset Suomen ulkopolitiikan painopisteistä (%).

Miten tärkeänä pidät sitä, että Suomi keskittyy ulko- ja turvallisuuspolitiikassaan seuraaviin tehtäviin?
How important do you think it is that Finland focuses on the following tasks in its foreign and security policy?

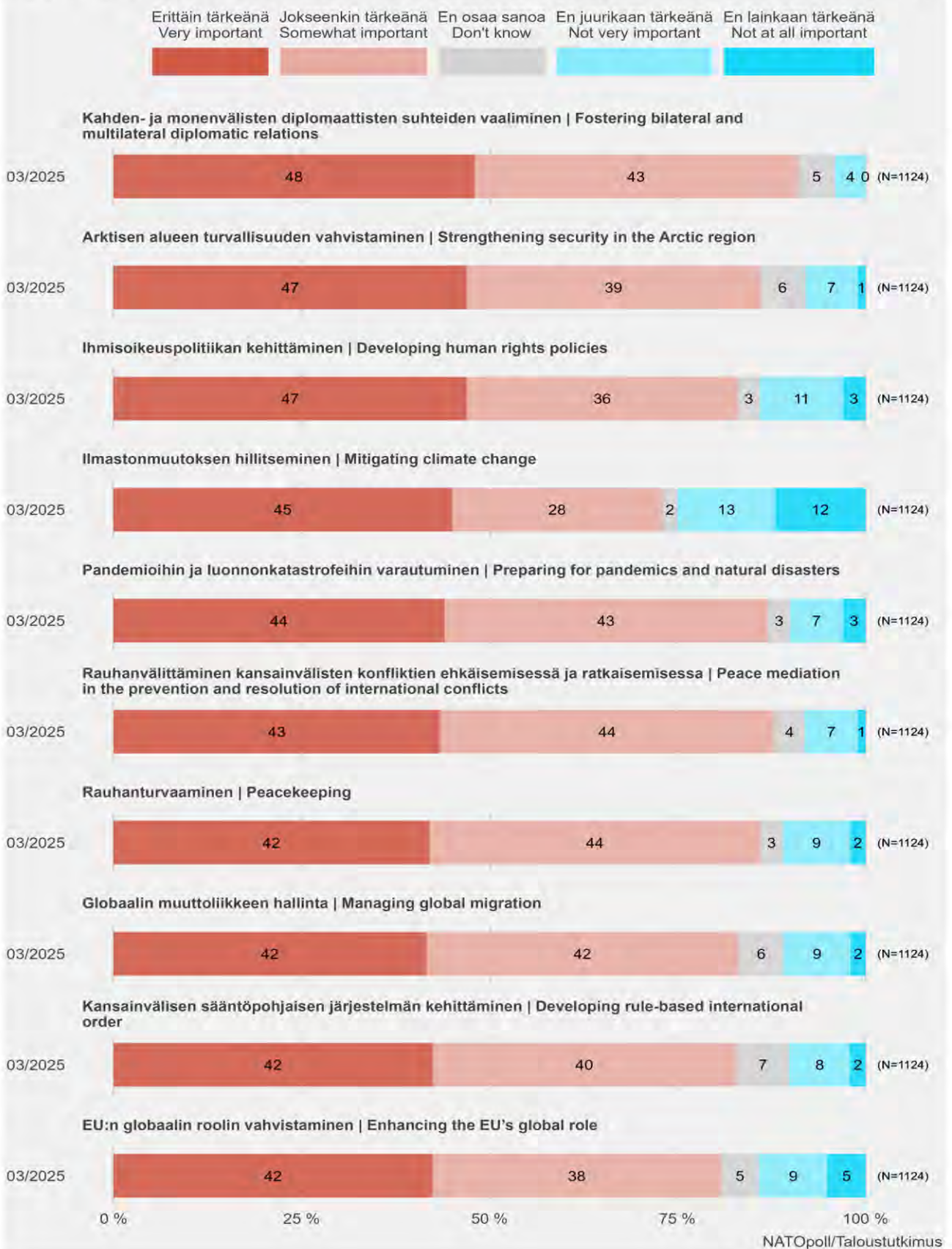
Kuvio 7b. Näkemykset Suomen ulkopolitiikan painopisteistä (%).

Miten tärkeänä pidät sitä, että Suomi keskittyy ulko- ja turvallisuuspolitiikassaan seuraaviin tehtäviin?
How important do you think it is that Finland focuses on the following tasks in its foreign and security policy?

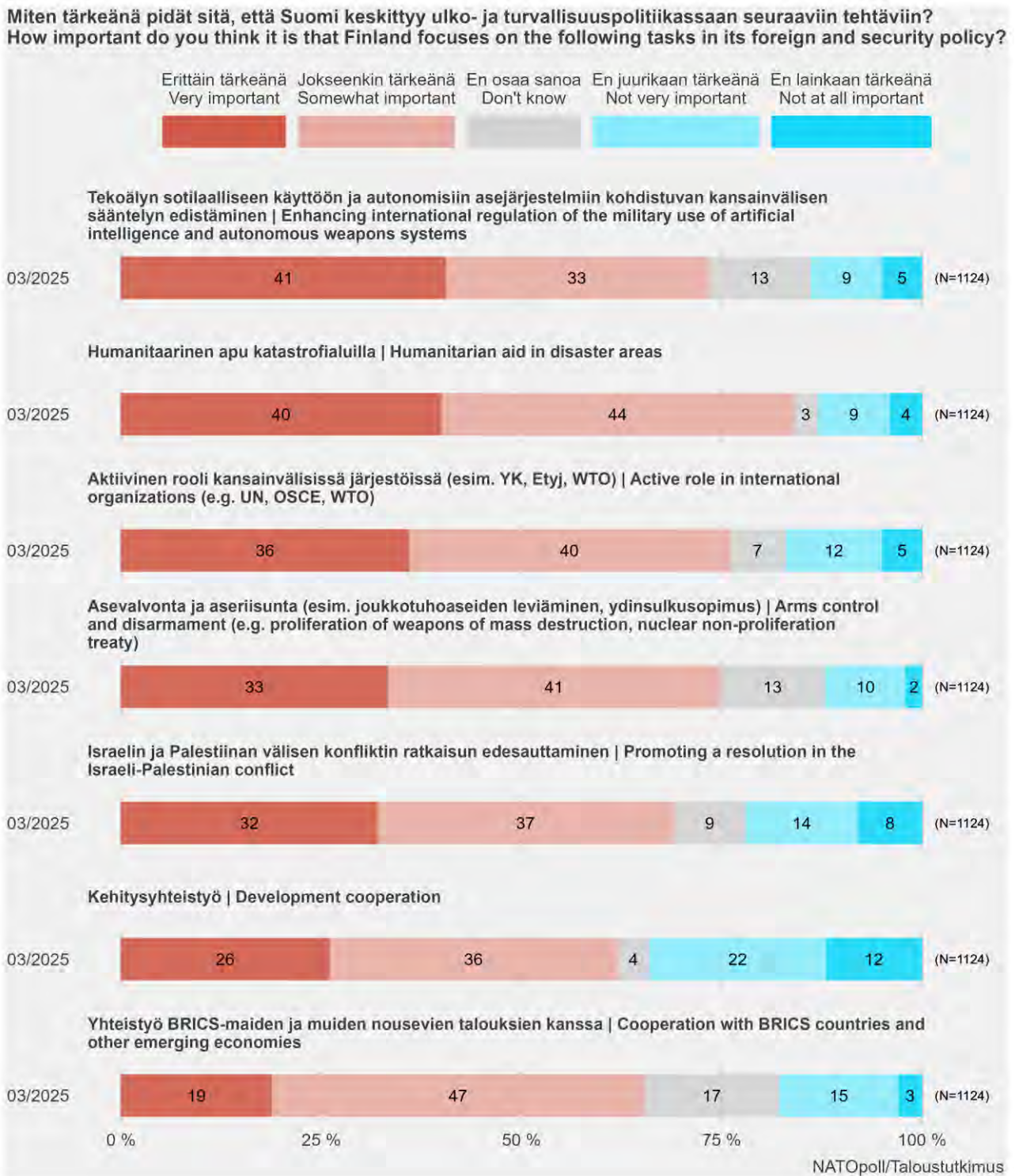

Kuvio 7c. Näkemykset Suomen ulkopolitiikan painopisteistä (%).

Miten tärkeänä pidät sitä, että Suomi keskittyy ulko- ja turvallisuuspolitiikassaan seuraaviin tehtäviin?
How important do you think it is that Finland focuses on the following tasks in its foreign and security policy?

Kuvio 7d. Näkemykset Suomen ulkopolitiikan painopisteistä (%).

Yksi kiinnostava ulottuvuus tuloksissa liittyy arktisen alueen merkitykseen (kuvio 7c). Arktisen alueen strateginen rooli on kasvanut ilmastonmuutoksen, luonnonvarojen hyödyntämisen ja suurvaltapolitiikan seurauksena. Napajäiden sulaminen avaa uusia merireittejä ja helpottaa energia- ja mineraalivarojen käyttöä, mikä houkuttelee alueelle myös ei-arktisia valtioita. Kiina on määritellyt itsensä ”lähes arktiseksi valtioksi” ja sisällyttänyt alueen osaksi kansallista turvallisuusstrategiaansa (Kopra ym. 2023). Se on lisännyt infrastruktuuri-investointejaan ja tieteellistä toimintaa arktisella alueella, pyrkien luomaan pitkän aikavälin jalansijaa myös tulevaa sotilaallista läsnäoloa ajatellen.

Samalla Venäjä on vahvistanut aseellista läsnäoloaan, kehittänyt infrastruktuuria ja lisännyt sotilaallista harjoitustoimintaa erityisesti Koillisväylän varrella (Panschin 2023). Myös Yhdysvallat on osoittanut kasvavaa kiinnostusta aluetta kohtaan. Donald Trumpin toistuvat puheet Grönlannin liittämistä Yhdysvaltoihin ja keskustelut suomalaisten jäänmurtajien hankinnasta kuvastavat pyrkimystä vahvistaa logistista ja strategista läsnäoloa arktisessa ympäristössä. Suomelle tämä tarkoittaa kasvavaa kansainvälistä huomiota ja mahdollisuuksia vaikuttaa alueen tulevaisuuteen arktisena asiantuntijana ja teknologiatoimijana. Suomalaisten näkemykset korostavat arktisen merkitystä: 80 prosenttia pitää huoltovarmuutta erittäin tärkeänä, 47 prosenttia arktisen turvallisuuden vahvistamista ja 45 prosenttia ilmastonmuutoksen hillintää. Arktinen alue onkin paikka, jossa turvallisuus-, ilmasto- ja talouspolitiikka yhdistyvät yhä tiiviimmin, ja jossa Suomen asema korostuu sekä toimijana että alueellisen vakauden edistäjänä.

Kiinnittyminen arvopohjaiseen realismiin

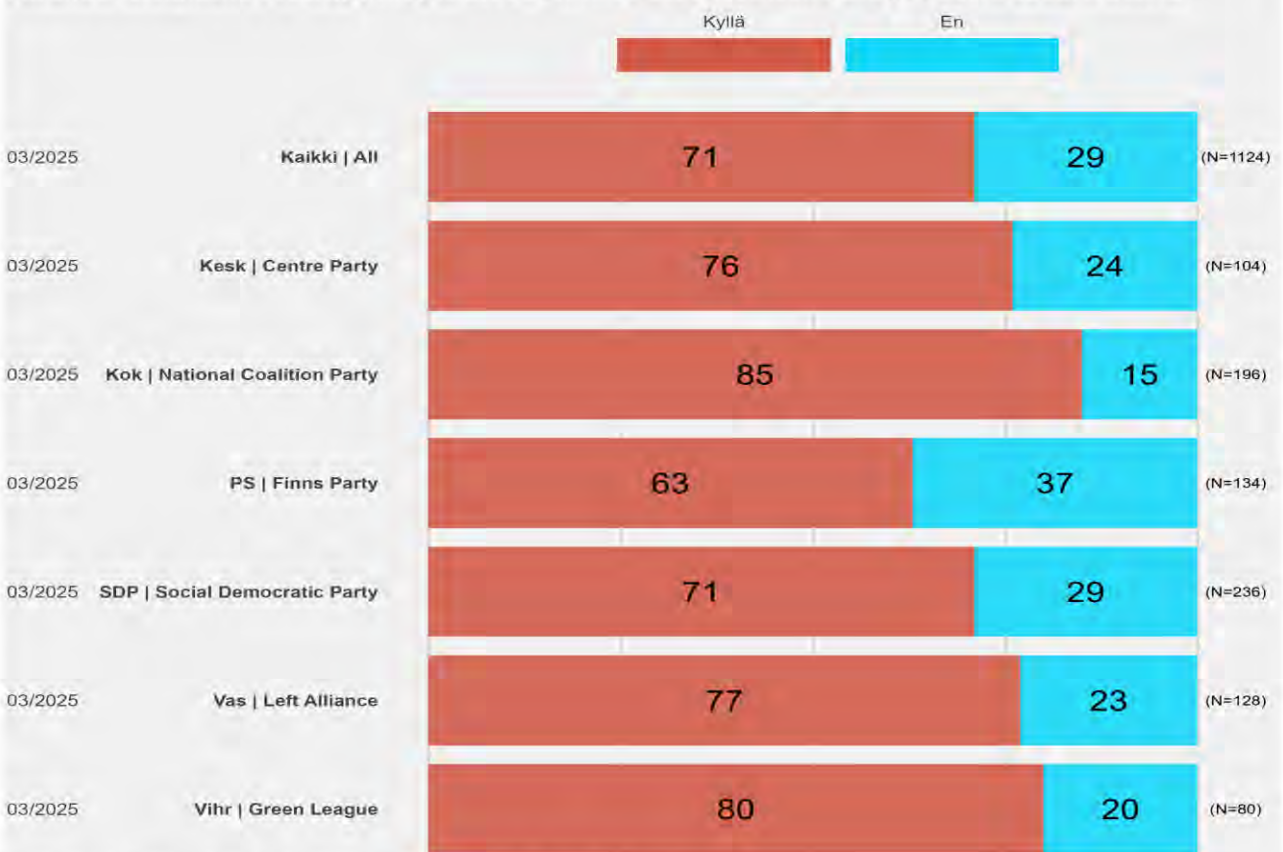
Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjaksi on muodostunut Stubbin presidenttiyden myötä hänen käyttämänsä käsite arvopohjainen realismi, jolla viitataan siihen, että Suomi edistää ulkopoliitikassaan Suomelle keskeisiä arvoja, mutta on vuorovaikutuksessa myös sellaisten tahojen kanssa, jotka edustavat eri arvoja. Arvopohjainen realismi on kirjattu ulko- ja turvallisuuspoliittiseen selontekoon (valtioneuvosto 2024) ja se on tätä kautta Suomen ulkopoliitiikan perusta.

Arvopohjaisessa realismissa on presidentti Stubbin määritelmässä kolme pilaria: euroatlanttisuus, Ukrainan tukeminen ja Suomen globaali vaikutusvalta (Helsingin Sanomat 2024a). Euroatlanttisuus viittaa EU- ja Nato-jäsenyyteen, jotka tarjoavat Suomelle sekä arvoihin perustuvaa yhteyttä että konkreettista turvaa. Ukrainan tukeminen taas heijastaa länsimaisten arvojen puolustamista, ja Stubbin mukaan on Suomen intresseissä, että Ukraina voittaa sodan. Kolmas pilari, globaali vaikutusvalta, korostaa suhteita globaaliin etelään ja itään myös sellaisten maiden kanssa, jotka eivät jaa Suomen arvoja. Presidentin mukaan ”arvopohjainen realismi antaa Suomen ulkopoliitikalle kehikon, jossa toimia. Sitten on yksittäisiä asioita, joista voidaan hyvinkin käydä keskustelua.” (mt.).

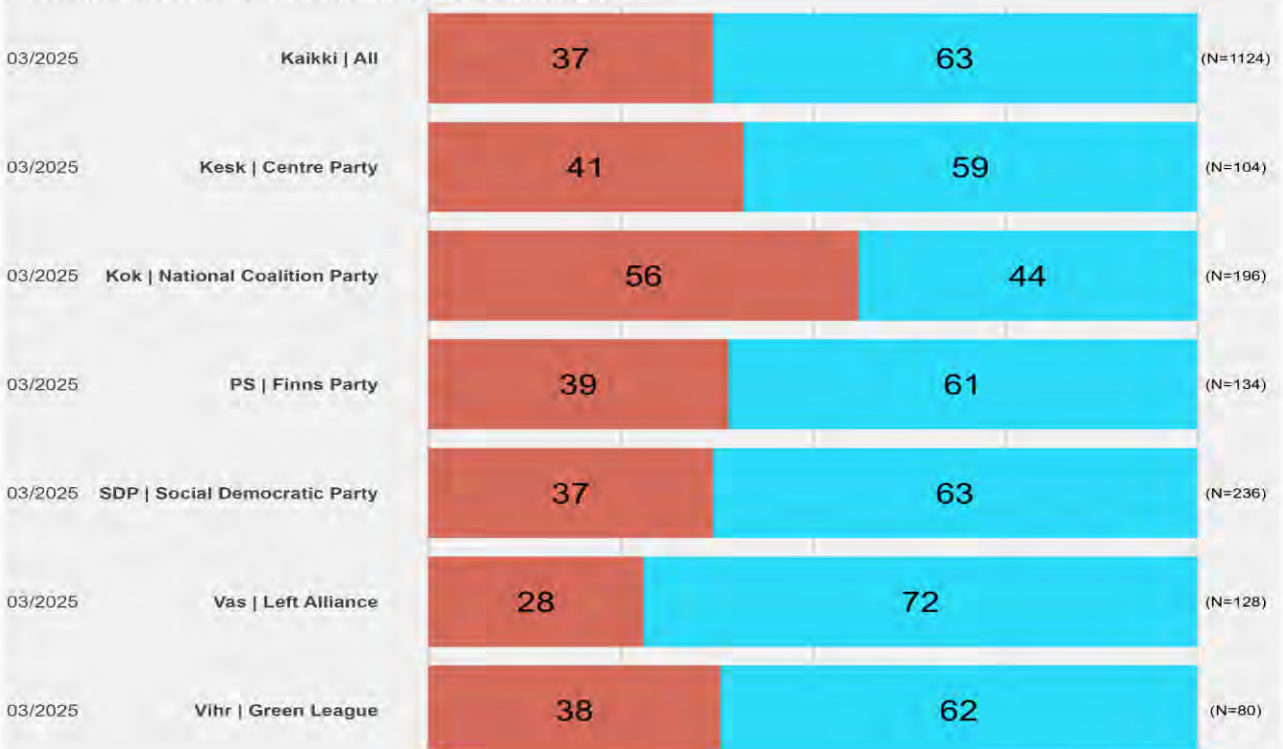
Arvopohjaisen realismin käsite on saanut etenkin vasemmistolta kritiikkiä yhtäältä epämääräisyydestä ja häilyvyydestä ja toisaalta ylenmääräisestä pragmatismista, jossa arvot ja omat kansalliset intressit asettuvat helposti raadollisesti vastakkain. Sen on nähty heijastavan näin kylmän sodan aikaista opportunistia, jossa ulkopoliitiikan retoriikka ja käytännön valinnat elivät usein eri todellisuuksissa (Helsingin Sanomat 2024b). Presidentti Stubb on vastannut arvosteluun painottamalla sitä, että arvopohjainen realismi lisää Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista liikkumavaraa kansainvälisen politiikan murroskohdassa (Helsingin Sanomat 2024a). Arvopohjaisen realismin käsite nivoutuu laajempaan kansainväliseen keskusteluun realismin ongelmista ulkopoliitiikan lähtökohtana (esim. Ralph ja Gaskarth 2025). Teoreettisesti tarkasteltuna käsite on kuitenkin jännitteinen: kansainvälisen politiikan teoriassa realismi ja liberalismi edustavat vastakkaisia näkemyksiä valtioiden käyttäytymisestä. Realismi korostaa valtakamppailua ja kansallisia etuja (*mahtiarvot*), kun taas liberalismi tavoittelee kansainvälistä oikeutta ja yhteisvastuuta (*oikeudenmukaisuusarvot*) (vrt. esim. Crawford 2000). Arvopohjainen realismi yrittää yhdistää nämä näkökulmat, mutta riskinä on, että se epäonnistuu puhuttelemaan kumpaakaan ryhmää johdonmukaisesti (Huttunen 2024). Se voi myös mahdollistaa linjaukset, joissa on mukana vaikeasti yhteen sovitettavia elementtejä.

Kuvio 8. Kansalaisten tietämys arvopohjaisesta realismista puoluekannan mukaan (%).

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu arvopohjaiseen realismiin. Oletko kuullut siitä aikaisemmin?
 Finland's foreign and security policy is based on value-based realism. Have you heard about it before?

Osaisitko kuvailla, mitä arvopohjainen realismi tarkoittaa?
 Could you describe what value-based realism means?

NATOpoli/Taloustutkimus

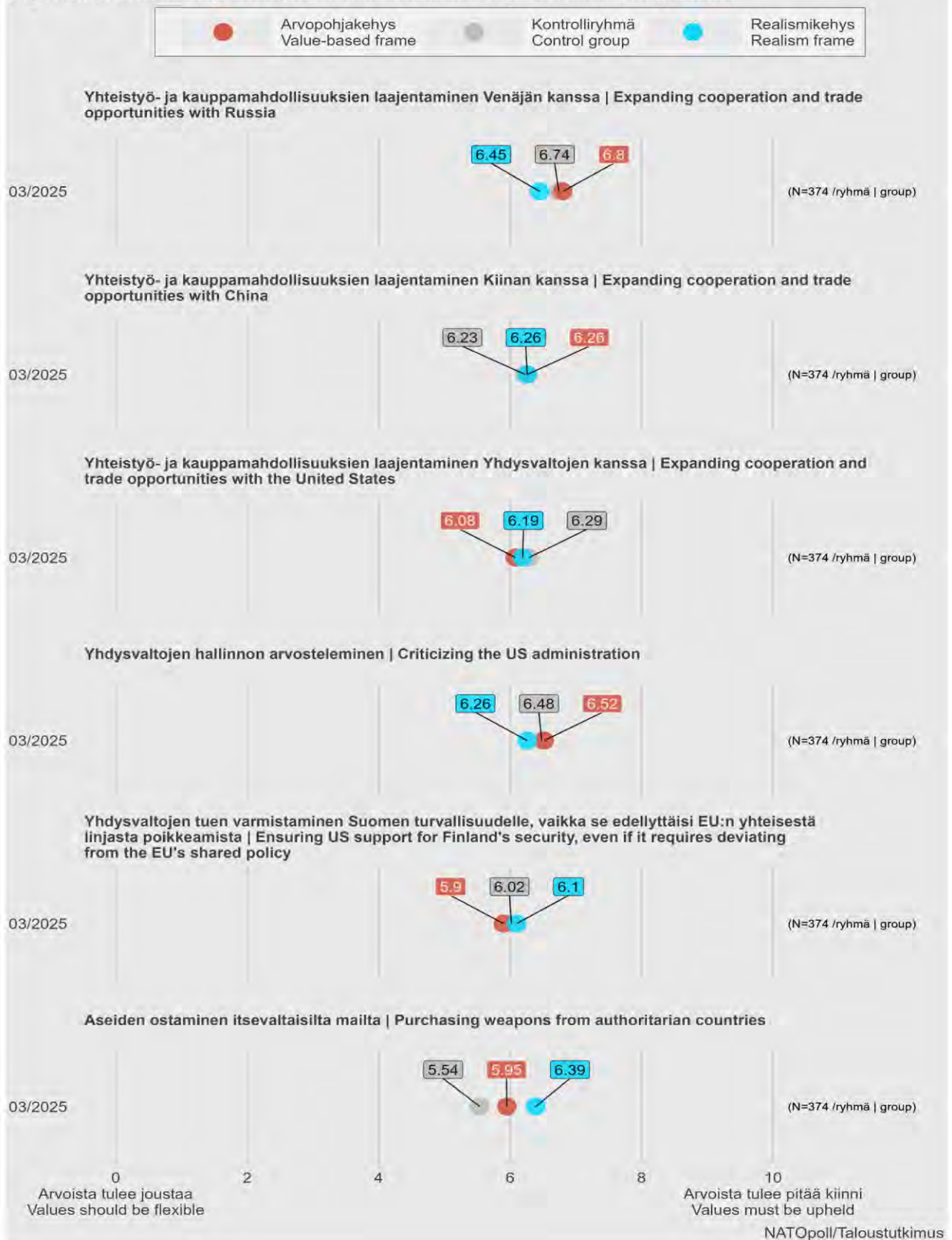
Stubbin presidenttikauden alkuvaiheessa onkin nähty jo useita ulkopoliittisia tilanteita, joissa Suomi on joutunut tasapainoilemaan yhtäältä ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltion kaltaisten arvojen ja toisaalta poliittisen realismin välillä. Näitä tilanteita ovat olleet muun muassa Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten ja EU-oikeuden vastaisen rajaturvallisuuslain säätäminen eduskunnassa, Suomen suhde Yhdysvaltoihin kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää haastavan presidentti Trumpin kaudella ja Israelin ja Hamasin välinen sota, joka on vaatinut Suomelta johdonmukaista ja yhtenäistä kannanmuodostusta ja nostanut Suomen Israelilta tekemät asehankinnat poliittisesti kiistanalaisiksi.

Kuviossa 8 on tarkasteltu arvopohjaisen realismin tunnettuutta kansalaisten keskuudessa. Käsite on laajasti tuttu (71 %), mutta samanaikaisesti vain runsas kolmannes (37 %) osaisi avata sen sisältöä. Presidentti Stubbin taustapuoluetta heijastellen käsite on selvästi tutuin kokoomuksen äänestäjille. Kuviossa 9 arvopohjaista realismia on lähestytty käytännön poliittisten valintojen kautta. Vastajat arvottiin kolmeen ryhmään, joista ensimmäiselle kerrottiin ainoastaan Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustuvan arvopohjaiseen realismiin. Toiselle ryhmälle avattiin lisäksi arvopohjaisuuden määritelmä: ”pidämme kiinni meille tärkeistä ja keskeisistä arvoista, kuten demokratiasta, oikeusvaltioperiaatteesta, kansainvälisestä oikeudesta ja ihmisoikeuksista, rauhasta, tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta”. Kolmannelle ryhmälle kerrottiin puolestaan, mitä realismilla tarkoitetaan: ”Suomi on valmis vuoropuheluun myös sellaisten maiden kanssa, jotka eivät jaa näkemyksiämme ja arvojamme”. Tämän jälkeen vastaajia pyydettiin arvioimaan, miten Suomen tulisi toimia 12 erilaisessa tilanteessa asteikolla nolasta kymmeneen, jossa 0 merkitsee arvoista joustamista ongelmien ratkaisemiseksi ja muiden tavoitteiden saavuttamiseksi ja 10 arvoista kiinni pitämistä. Kuviossa 9 on raportoitu kunkin ryhmän keskiarvot.

Keskeinen havainto on, että suomalaiset tasapainoilevat monessa kysymyksessä arvojen ja realismin välillä siten, että arvoista ollaan valmiimpia joustamaan oman turvallisuuden takaamiseksi, mikä näkyy asemoitumisesta Yhdysvaltojen tuen varmistamiseen, asekauppoihin autoritaaristen maiden kanssa ja turvapaikanhakuoikeuden rajoittamiseen Venäjän aiheuttaman uhan torjumiseksi. Toisaalta mihin tahansa toimiin ei olla valmiita: sitoutuminen pohjoismaiseen yhteistyöhön näkyy vahvana solidaarisuutena Tanskaa kohtaan tilanteessa, jossa Yhdysvallat jatkaisi Tanskan painostamista Grönlannin saamiseksi ja vaatisi Suomea valitsemaan puolensa. Kauppapolitiikassa arvopohjaisuus ilmenee turvallisuutta vahvemmin ja on myös kiinnostavaa, että kauppa- ja yhteistyömahdollisuuksien laajentaminen Yhdysvaltojen kanssa asettuu kansalaisten arvioissa samalla viivalle kuin Kiina ja Venäjä. Myös suhtautumisessa Lähi-idän konfliktiin, Palestiinan itsenäisyyteen ja epävirallisten diplomaattisten suhteiden ja kauppasuhteiden vahvistamiseen Taiwanin kanssa Suomen halutaan tekevän ratkaisunsa enemmän arvojen kuin enemmän hyötöpohjaisiin perustuvien puntarointien pohjalta. Annetut kehykset eivät juurikaan erottele ryhmiä tilastollisesti merkitsevästi, mutta aseiden ostamisen ja turvapaikkahakuoikeiden osalta realismikehys kiinnostavasti lisäsi arvopohjaisuuteen kiinnittymistä. Kaiken kaikkiaan näkemyksissä painottui keskihakuisuus, mikä viittaa siihen, että monen mielestä arvopohjaiseen realismiin sisäänrakennettu joustavuus istuu varsin hyvin Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan doktriiniksi.

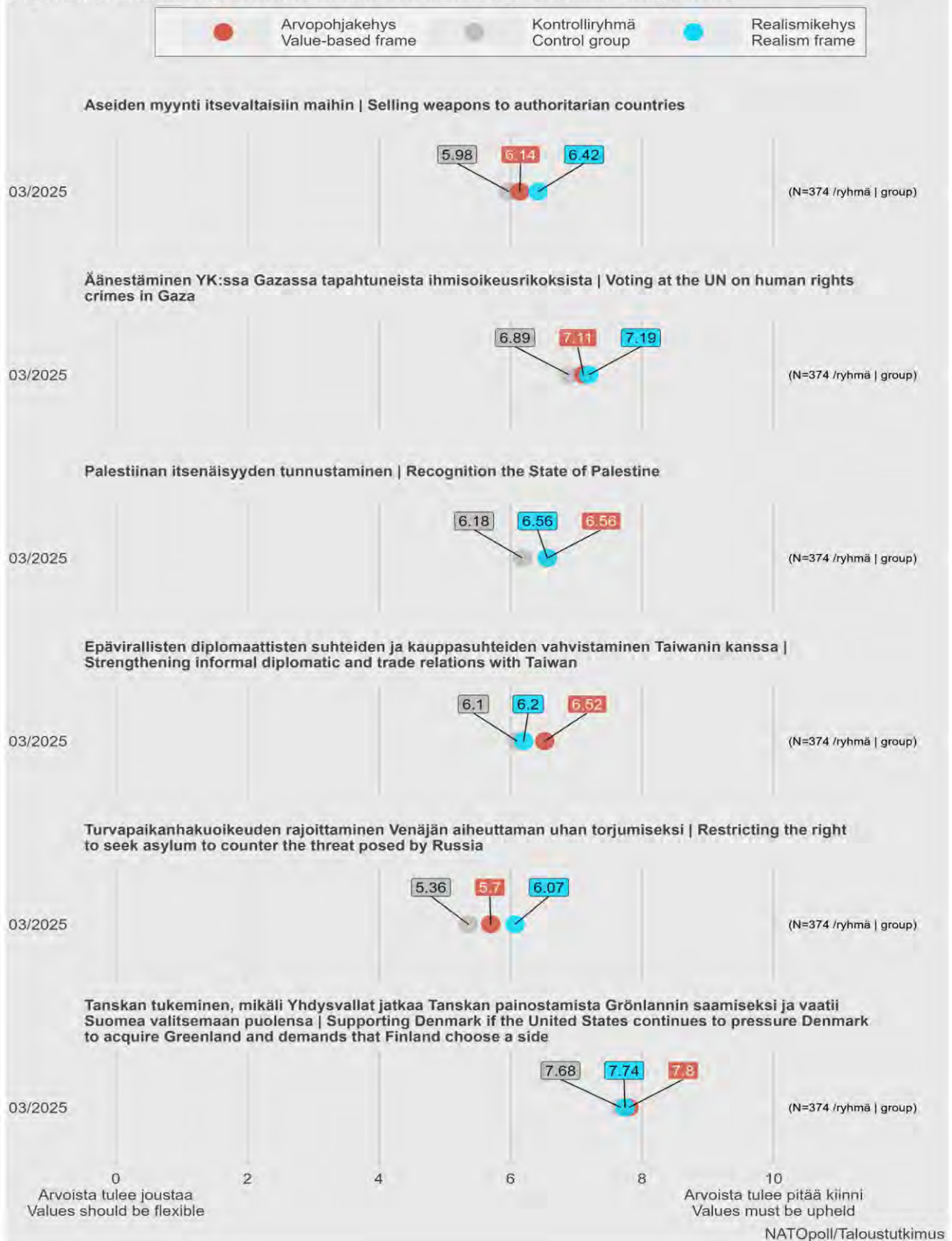
Kuvio 9a. Kansalaisten arvopohjaisen realismin painotukset, keskiarvot ryhmittäin.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu arvopohjaiseen realismiin. Käytännön politiikassa voi tulla vastaan tilanteita, joissa on kallistuttava enemmän arvojen tai realismin puolelle. Miten mielestäsi tulisi valita seuraavissa tilanteissa asteikolla nollassa kymmeneen, jossa 0 merkitsee arvoista (esim. demokratia, oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet) joustamista ongelmien ratkaisemiseksi ja muiden tavoitteiden saavuttamiseksi ja 10 arvoista kiinni pitämistä?

Kuvio 9b. Kansalaisten arvopohjaisen realismin painotukset, keskiarvot ryhmittäin.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu arvopohjaiseen realismiin. Käytännön politiikassa voi tulla vastaan tilanteita, joissa on kallistuttava enemmän arvojen tai realismin puolelle. Miten mielestäsi tulisi valita seuraavissa tilanteissa asteikolla nollasta kymmeneen, jossa 0 merkitsee arvoista (esim. demokratia, oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet) joustamista ongelmien ratkaisemiseksi ja muiden tavoitteiden saavuttamiseksi ja 10 arvoista kiinni pitämistä?

Päätelmät

Vuoden 2025 alkupuoli on ollut voimakkaan uudelleen muotoutumisen aikaa maailmanpolitiikan asetelmissa ja valtasuhteissa. Yhdysvaltojen nykyhallinnon arvaamattomuus ja presidentti Trumpin tekemät ennennäkemättömät ulkopoliittiset avaukset, Kiinan kauppapoliittinen mahti ja kasvava itsevarmuus indopasifisella alueella ja Venäjän jatkuva aggressio Ukrainassa ovat kiristäneet globaalia turvallisuusympäristöä. Nykytilanteelle on luonteenomaista jatkuva käymistila, reaktiivisuus ja varautumisen tarve. Eurooppa pyrkii ottamaan vahvemman roolin oman maanosansa puolustamisessa ja löytämään keinoja kasvattaa puolustusteollisuuden yhteistä rahoitus pohjaa. Jäsenvaltiot nostavat omia puolustusbudjettejaan ja miettivät tapoja toteuttaa kasvavat panostukset siten, että turvallisuusmenot ja kansalaisten hyvinvointi eivät joutuisi kohtisuoraan kilpailuasetelmaan keskenään.

Suomen kaltaiselle pienelle, mutta kyvykkäälle Naton ulkorajavaltiolle muuttunut maailmanpoliittinen tilanne ja liittolaissuhteiden uudelleen arviointi asettavat monenlaisia paineita. Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa rakentuu kolmen lukon varaan. Niistä ensimmäinen on kansallinen puolustuskyky, toinen Suomen jäsenyys Natossa ja Euroopan unionissa ja kolmas kahden- ja monenvälinen tiivistyvä kumppanuus keskeisten liittolaisten kanssa. Yhdysvallat on ollut Suomelle etenkin Nato-jäsenyyden myötä keskeinen liittolainen, mutta Trumpin hallinto on tuonut suhteeseen epävarmuutta. EU-politiikassaan Suomi on pyrkinyt perinteisesti ottamaan rakentavan ja aktiivisen roolin, mitä heijastaa myös tiivis osallistuminen Ukrainan tueksi muodostettuun halukkaiden koalitioon. Nopeasti muuttuvat ulkopoliittikan tilanteet ja uudet neuvotteluareenat nostavat jälleen esiin kysymyksen presidentin ja pääministerin välisestä työnjaosta ulko- ja turvallisuuspolitiikan johtamisessa ja korostavat tarvetta läheiseen yhteydenpitoon eduskunnan kanssa.

Suomalaiset seuraavat tiiviisti maailmanpolitiikan tapahtumia ja niiden kiihtyvä vauhti nostaa esiin monenlaisia turvallisuustarpeita. Monisäikeisten keskinäisriippuvuuksien myötä globaalit kehityssuunnat heijastuvat laajalti kansalliselle, alueelliselle ja paikalliselle tasolle ja sitä kautta jokaisen arkeen. Muuttuvat olosuhteet voivat vaatia päätöksentekijöitä arvioimaan uudelleen tehtyjä ratkaisuja, minkä seurauksena myös äänestäjät joutuvat puntaroimaan kantojaan ja mahdollisesti muuttamaan näkemyksiään. Maailmanpolitiikan tapahtumien, kansallisen päätöksenteon, julkisen keskustelun ja kansalaismielipiteen välillä vallitsee dynaaminen suhde. Äänestäjien näkemysten säännöllinen seuraaminen on erityisen tärkeää nykyisen kaltaisissa jatkuvasti vaihtuvissa olosuhteissa demokraattisesti kestävä ulkopoliittikan varmistamiseksi.

Raporttimme havainnot osoittavat selvän muutoksen suomalaisten suhtautumisessa turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan Suomen Nato-jäsenyyttä seuranneen kahden vuoden aikana. Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa suomalaiset mieltävät Nato-jäsenyyden edelleen laajasti (80 %) Suomen turvallisuutta vahvistavana tekijänä. Vaikka Naton kannatus on edelleen keskimäärin huomattavan korkea, se on laskenut merkittävästi kevääseen 2024 verrattuna niissä ryhmissä, jotka suhtautuivat jäsenyyteen jo lähtökohtaisesti muita varauksellisemmin. Selvimmin tämä näkyy vihreiden (-13 %-yksikköä) ja vasemmistoliiton (-12 %-yksikköä) äänestäjien keskuudessa. Suhtautumisesta sotilaalliseen liittoutumiseen on siten alun kansallisen konsensuksen jälkeen muodostumassa vähitellen suomalaisia jakava kysymys.

Yhdysvalloissa kiihtyvä sisäpoliittinen jakautuminen ja sen ulkopoliittista eristäytymistä kannattavien ja osin Venäjää myötäilevien äänenpainojen voimistuminen heikentävät suomalaisten luottamusta turvatakuiden ja muiden Yhdysvaltojen kanssa sovittujen sitoumusten pitävyyteen. Tämä jännite suhteessa Naton laajaan kannatukseen heijastelee suomalaisten syventynyttä strategista tietoisuutta: Nato-jäsenyyttä arvostetaan turvallisuuden tuottajana, mutta sen varaan ei lasketa kaikkea. Eriytyminen kuvastaa kansallisen turvallisuustietoisuuden tarkentumista ja laajempaa siirtymää kohti monikerroksista turvallisuusarkkitehtuuria, jossa kansallisella ja eurooppalaisella toimijuudella on kasvava merkitys.

Suomalaiset tukevat vahvasti puolustuskyvyn vahvistamista niin kansallisesti kuin Euroopan tasolla. Enemmistö kannattaa EU:n yhteistä velkarahoitusta puolustuksen kehittämiseksi (65 %) ja puolustusinvestointien jättämistä nykyisten budjettirajoitteiden ulkopuolelle (51 %). Tämä viestii valmiudesta kantaa taloudellista vastuuta yhteisestä puolustuksesta. Samalla on havaittavissa tukea itsenäisemmälle eurooppalaiselle turvallisuusarkkitehtuurille, jonka tarkoitus ei olisi korvata Natoa vaan täydentää sitä. Puolustuskykyään vahvistavat Euroopan maat voisivat suomalaisten mielestä ottaa suurempaa roolia liittokunnassa, jonka olemus on tähän asti pitkälti perustunut Yhdysvaltojen kyvykkyydelle ja halukkuudelle osallistua Euroopan sotilaalliseen puolustukseen. Hallituksen maaliskuussa tekemät esitykset kansallisen puolustuskyvyn tehostamiseksi nauttivat äänestäjien keskuudessa vankkaa luottamusta: lähes kaksi kolmasosaa (64 %) olisi valmis nostamaan puolustusbudjettia 3–3,5 prosenttiin bruttokansantuotteesta ja maamiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta irrottautumista kannattaa runsas puolet (57 %). Näkemys maamiinujen tarpeellisuudesta Suomen kansalliselle puolustukselle on siten vahvistunut huomattavasti verrattuna marraskuuhun 2023, jolloin asiaa tiedusteltiin ensimmäistä kertaa samoilta vastaajilta (43 %).

Suomalaisten tuki Ukrainalle on edelleen vahvaa: 85 prosenttia näkee, että EU:n on tuettava Ukrainaa sekä taloudellisesti että sotilaallisesti kunnes rauha on solmittavissa Ukrainan itse hyväksymin ehdoin. Solidaarisuus kumpuaa paitsi moraalisesta myös strategisesta ymmärryksestä. Suomen pitkän aikavälin turvallisuus on vahvasti sidoksissa Ukrainan kykyyn vastustaa Venäjän hyökkäystä. Julkinen tuki Ukrainan ponnisteluille taistelukentillä ja jälleenrakennuksessa osoittaa laajaa yksimielisyyttä siitä, että kestävä rauha on saavutettavissa ainoastaan oikeudenmukaisesti eikä pakotettujen kompromissien kautta.

Tuloksemme osoittavat myös, että Nato-integraation myötä ydinasekeskustelu muuttuu vähitellen avoimempaan suuntaan, vaikka se onkin edelleen varovaista. Suomen lainsäädäntö kieltää yksiselitteisesti ydinaseiden maahantuonnin, mutta kiristyvät geopoliittiset jännitteet ja avaukset eurooppalaisen pelotteen vahvistamisesta saattavat nostaa tämän linjauksen julkisesti puntaroitavaksi. Ydinaseiden sijoittamisen Suomen maaperälle hyväksyisi edelleen vain hieman yli neljännes (28 %), mutta osuus on kaksinkertaistunut verrattuna tilanteeseen Nato-jäsenyyden voimaantumisen jälkeen kesällä 2023 (14 %). Ydinaseiden kauttakuljetukset hyväksyvien osuus on niin ikään kasvanut huomattavasti vajaassa kahdessa vuodessa (27 % vs. 46 %).

Suomalaiset odottavat poliittisilta johtajiltaan entistä selkeämpää ja osaavampaa otetta. Luottamus nykyisten poliittisten johtajien kykyyn tuottaa ratkaisuja nykyisessä monikriisissä turvallisuusympäristössä (27 %) ja toteuttaa pitkäjänteistä politiikkaa (21 %) on hätkähdyttävän matalaa. Tämä heijastaa vaatimusta johdonmukaisemmasta, avoimemmasta ja strategisesti perustellummasta päätöksenteosta ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Idea ”Nato-presidentistä” on

omaksuttu laajasti (61 %), mutta muuten presidentin ja pääministerin vallanjaon muuttaminen ulkopoliittisessa päätöksenteossa suuntaan tai toiseen jakaa äänestäjiä.

Suomen ulkopoliitiikan tämänhetkinen tasapainottelu tiivistyy arvopohjaisen realismin käsitteeseen. Tuloksemme osoittavat, että kansalaiset tunnistavat arvopohjaisen realismin varsin hyvin nykyiseksi ulko- ja turvallisuuspoliittiseksi linjaksi (71 %), mutta vain harva tietää mitä se tarkoittaa (37 %). Käytännön poliittisia valintatilanteita puntaroidessaan suomalaiset ovat vankasti juurtuneita demokratian ja kansainvälisen oikeuden periaatteisiin, mutta toisaalta vallitsee laaja näkemys siitä, että pragmaattinen kanssakäyminen erimielistenkin toimijoiden kanssa on välttämätöntä Suomen etujen turvaamiseksi yhä epävakaa maailmassa. Kun kyse on Suomen asekaupoista tai turvapaikkahakuoikeuden rajoittamisesta Venäjältä tulevan uhan torjumiseksi, moni kallistuu arvopunninnoissa realismin puolelle. Äänestäjät näyttävät siten käytännön tasolla ymmärtäneen pienen valtion harjoittaman arvopohjaisen realismin lähtökohdat ja myös sen mukanaan tuomat usein kimurantit ratkaisupaikat.

Ulkopolitiikan painopisteiden osalta kansalaiset haluavat Suomen panostavan yhä vahvemmin kovaan turvallisuuteen. Kansalliselle omakovallemme aiemmin tyypillinen rauhanrakentajan rooli on jäänyt arvostuksissa selvästi sivummalle. Samoin on käynyt ilmastonmuutoksen ja luontokadon hidastamiselle osana kestävästä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Tämä on vahva osoitus turvallisuuskäsitysten militarisoitumisesta, vaikka nuoremmat ikäryhmät kannattavatkin pelkän varautumisen sijaan laaja-alaisempaa ulkopoliitiikkaa, johon kuuluu myös suhteiden kehittäminen globaalien etelän suuntaan, kuten BRICS-maihin ja innovaatio- ja talousyhteistyö turvallisuuden rakentajana. Turvallisuustiheän mielipideilmaston sisällä elää myös idea rauhasta ja kansainvälisestä vastuunkannosta, joka ilmenee Ukrainan tuen rinnalla myös kansainvälisen oikeuden peräänkuuluttamisena. Tällainen jännite viittaa siihen, että ulko- ja turvallisuuspolitiikan julkisessa ymmärryksessä ei ole kyse yksinomaan valinnasta realismin ja liberalismien tai ”kovan” ja ”pehmeän” turvallisuuden välillä, vaan niiden välisten rajojen uudelleentulkinnasta.

Suomalaiset ovat perinteisesti olleet ketteriä sopeutumaan kulloinkin vallitsevaan ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehikkoon, sitoutumaan Suomen valitsemaan linjaan ja asemoitumaan nopeasti uudelleen olosuhteiden muuttuessa. Raporttimme keskeinen viesti on se, että vastaava strateginen sopeutuminen on käynnissä myös nykyisen maailmanpolitiikan myllerryksen myötä. Nato-jäsenyys on suomalaisista keskeinen, mutta ei riittävä lähtökohta kansalliselle turvallisuudellemme. Suomalaiset tukevat eurooppalaisen puolustuksen vahvistamista, seisovat lujasti Ukrainan rinnalla, ovat valmiita tarkastelemaan ydinasepolitiikkaa uudelleen ja vaativat selkeämpää poliittista johtajuutta. Tämä osoittaa vankkaa ymmärrystä globaaleista riskeistä ja halua monikerrokselliseen ja arvot pragmatismiin yhdistävään vastuunkantoon.

Lähteet

Ahrens, Leo (2024). The impact of public opinion on voting and policymaking. *Zeitschrift für Politikwissenschaft* 34, 77–100.

Alberque, William (2022). Nuclear deterrence 101. *Maanpuolustus* 22.9.2022. <https://www.maanpuolustus-lehti.fi/nuclear-deterrence-101/>, 22.4.2025.

Amadae, S.M., Wass, Hanna, Aunesluoma, Juhana, Forsberg, Tuomas, Hentunen, Mika, Käihkö, Ilmari, Laine, Marianne, Lehtinen, Julius, Särkkä, Iro, Tukiainen, Janne, Valkama, Leo, Vihriälä, Vesa Vuorelma, Johanna ja Weckman, Albert (2024). *From a peace project to a security union? Finns' expectations for security and defense policy in the 2024 European Parliament election*. Policy Brief 2/2023. Helsinki: NATOpoll research project. https://www.helsinki.fi/assets/drupal/2024-06/NATOpoll%20policy%20brief%201_2024%20English.pdf, 22.4.2025.

Amadae, S.M., Wass, Hanna, Eloranta, Jari, Forsberg, Tuomas, Hentunen, Mika, Käihkö, Ilmari, Laine, Marianna, Lehtinen, Julius, Tukiainen, Janne, Valkama, Leo, Vuorelma, Johanna ja Weckman, Albert (2023). *Guarantees for multifold security concerns: Finns' expectations for security and defense policy in in the lead-up to the 2024 presidential elections*. Policy Brief 2/2023. Helsinki: NATOpoll-tutkimusprojekti. https://www.helsinki.fi/assets/drupal/2023-12/NATOpoll%20policy%20brief%202_2023%20in%20English_2.pdf, 22.4.2025.

Amadae, S.M. Wass, Hanna, Hentunen, Mika, Tukiainen, Janne, Weckman, Albert ja Laine, Marianna (2023). *Top gear security: Finns' expectations for NATO membership*. Policy Brief 1/2023. Helsinki: NATOpoll-tutkimusprojekti. https://www.helsinki.fi/assets/drupal/2023-07/NATOpoll%20policy%20brief%201_2023%20English_6.7.2023.pdf, 22.4.2025.

Baumgartner, Frank R. ja Jones, Bryan D. (1991). Agenda dynamics and policy subsystems. *The Journal of Politics* 53(4), 1044–1074.

Blanchard, Olivier ja Pisani-Ferry, Jean (2025). Europe's challenge and opportunity: Building coalitions of the willing. *Bruegel* 13.2.2025. <https://www.bruegel.org/analysis/europes-challenge-and-opportunity-building-coalitions-willing>, 22.4.2025.

Buzan, Barry (2025). *Timelines for modernity: Rethinking periodization for global international relations*. Bristol: Bristol University Press.

Charlotte, Daphné (2024). The nexus between asylum seekers and defence spending in European NATO member states: A quantitative study of securitisation dynamics. *Defence Studies* 24(2), 210–233.

Crawford, Robert M.A. *Idealism and realism in international relations*. London: Routledge.

Demokraatti (2025). Pääministeriltä hämmästyttävä lausunto Tukholmassa – näin Orpo avaa, mitä hän tarkoitti. *Demokraatti* 18.5.2024.

Eloranta, Jari, Land, Jeremy, Kuorelahti, Elina ja Fishback, Price (toim.) (2025). *The Routledge economic history of war*. Abingdon, Oxon: Routledge.

Enloe, Cynthia (2000). *Maneuvers: The international politics of militarizing women's lives*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.

European Commission (2024a). *Safer together: Strengthening Europe's civilian and military preparedness and readiness*. Report by Sauli Niinistö, former President of the Republic of Finland, in his capacity as Special Adviser to the President of the European Commission. https://commission.europa.eu/document/download/5bb2881f-9e29-42f2-8b77-8739b19d047c_en?filename=2024_Niinisto-report_Book_VF.pdf, 22.4.2025.

European Commission (2024b). *The future of European competitiveness: Report by Mario Draghi*. https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en#paragraph_47059, 22.4.2025.

European Commission (2025). *Acting on defence to protect Europeans: Why we need to act today*. https://commission.europa.eu/topics/defence/future-european-defence_en?prefLang=fi, 22.4.2025.

Euroopan komissio (2025). *Ukrainan tie kohti EU-jäsenyyttä*. https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/ukraines-path-towards-eu-accession_fi, 24.4.2025.

Euroopan unioni (2024). *Standard Eurobarometer 102 - Autumn 2024*. <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3215>, 24.4.2025.

Fay, Erik M. (2020). Individual and contextual influences on public support for military spending in NATO. *Defence and Peace Economics* 31(7), 762–785.

FIIA Forum (2025): *The key challenges and direction of Finnish foreign and security policy*. <https://fiia.fi/tapahtumat/fiia-forum-2025-the-key-challenges-and-direction-of-finnish-foreign-and-security-policy-2-2>, 24.4.2025.

Foreign Affairs (2025). Can Trump's 5 percent defense spending threshold save NATO? *Foreign Affairs* 6.3.2025. <https://foreignpolicy.com/2025/03/06/nato-5-percent-defense-spending-trump-russia-ukraine/>, 22.4.2025.

Forsberg, Tuomas (2023). Four rounds of the Finnish NATO debate. *Nordic Review of International Studies* 1(2023), 40–49.

Forsberg, Tuomas (2024). Bottom-up foreign policy? Finland, NATO and public opinion. *Scandinavian Political Studies* 47(3) 283–307.

Jason Ralph, Jamie Gaskarth, A Pragmatist critique of progressive realism in foreign policy, *International Affairs* 101(2), 623–641.

Giles, Keir (2024). *Who will defend Europe? An awakened Russia and a sleeping continent*. London: Hurst & Company.

Haavisto, Ilkka (2023). *Enemmän presidenttiä! Suomalaisia kiinnostaa paluu presidenttivetoiseen järjestelmään*. EVA analyysi N:o 126. <https://www.eva.fi/blog/2023/12/27/enemman-presidenttia-suomalaisia-kiinnostaa-paluu-presidenttivetoiseen-jarjestelmaan/>, 22.4.2025.

Hast, Susanna ja Kotilainen, Noora (2022). Suomi ja kriittisen militarismin tutkimuksen tarve. *Kosmopolis* 51(4), 27–45.

Hast, Susanna ja Kotilainen Noora (toim.) (2024): *Sodan pauloissa. Militarismi suomalaisessa yhteiskunnassa*. Helsinki: Gaudeamus.

Helsingin Sanomat (2024a). Stubb vastaa arvosteluun arvopohjaisesta realismista: ”Ulkopolitiikan hiljaisuuden kehä murretaan”. *Helsingin Sanomat* 12.9.2024. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010684435.html>, 22.4.2025.

Helsingin Sanomat (2024b). Stubbin linjalle kovaa kritiikkiä – ”Pahimmillaan raadolliset intressit varmistetaan”. *Helsingin Sanomat* 5.9.2024. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010670736.html>, 22.4.2025.

Helsingin Sanomat (2025). Suomi on nyt kiusallisessa tilanteessa, sillä suhde Yhdysvaltoihin on niin tiivis. *Helsingin Sanomat* 17.3.2025. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000011104478.html>, 22.4.2025.

Huttunen, Mikko T. (2024). Arvopohjainen realismi voi tarkoittaa mitä tahansa – ja juuri siksi se on täydellinen ulkopolitiikan linja. *Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnan blogi* 17.6.2024. <https://fromlaplandwithlaw.blogspot.com/2024/06/arvopohjainen-realismi-voi-tarkoittaa.html>, 22.4.2025.

Iso-Markku (2024). *EU-NATO relations in a new threat environment: Significant complementarity but a lack of strategic cooperation*. FiiA Briefing Paper 2024/380. <https://fiia.fi/en/publication/eu-nato-relations-in-a-new-threat-environment>, 22.4.2025.

Juntunen, Tapio, Lavikainen, Jyri. Pesu, Matti ja Särkkä, Iro (2024). *Naton ydinasepelote ja Suomi*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2024:2. Helsinki: valtioneuvosto.

Juntunen, Tapio ja Rosengren, Emma (2024). Naturalising nuclear deterrence: A comparative analysis of Finnish and Swedish discourses on nuclear weapon politics, 2016–22. *Nordic Review of International Studies* 3, 24–45.

Jääsaari, Kim (2025). Kaksi vuotta täynnä – työmaakatsaus yhteiseen puolustukseen. *Centrum Balticum* 4.4.2025. https://www.centrumbalticum.org/julkaisut/pulloposti/kaksi_vuotta_taynna_-_tyomaakatsaus_yhteiseen_puolustukseen.7770.news, 22.4.2025.

Kaarkoski, Miina, Häkkinen, Teemu ja Kilpeläinen, Helena (2024). Suomen Nato-jäsenyyden legitimointi menneisyyttä koskevien käsitysten näkökulmasta. *Kosmopolis* 53(3), 29–48.

Kaitila, Ville ja Määttänen, Niku (2021). *Asevelvollisuuden kustannukset*. ETLA Raportti No 111. <https://www.etla.fi/wp-content/uploads/ETLA-Raportit-Reports-111.pdf>, 22.4.2025.

Kibsgaard, Johannes (2025). Det vanskeligste nå: debatten om atomvåpen. *Aftenposten* 7.3.2025. <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/pPEOxj/norden-har-teknologien-og-pengene-til-aa-skaffe-seg-atomvaapen>, 22.4.2025.

Kiel Institute for the World Economy (2025a). *Defending Europe without the US: First estimates of what is needed*. Policy Brief No. 183. https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/fis-import/1e4328c0-81e2-470f-b665-f109137e6570-KPB_183_en.pdf, 22.4.2025.

Kiel Institute for the World Economy (2025b). *Ukraine support tracker*. <https://www.ifwkiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/>, 22.4.2025.

Koivula, Tommi ja Ossa, Heljä (2022). *NATO's burden-sharing disputes. Past, present and future prospects*. Cham: Palgrave Macmillan.

Kopra, Sanna, Puranen, Matti ja Tiuraniemi, Ville (2023). *Arktinen harppaus: Kiinan turvallisuusstrategia ja arktisen alueen geopolitiikka*. Julkaisusarja 2: tutkimuslustoista nro 26. Helsinki: Maanpuolustuskorkeakoulu.

Koskimaa, Vesa ja Raunio, Tapio (2024). Effective and democratic policymaking during a major crisis: an in-depth analysis of Finland's decision to apply for NATO membership after Russia attacked Ukraine. *Journal of European Public Policy*, DOI: 10.1080/13501763.2024.2324013.

Kotilainen, Noora ja Vastapuu, Leena (2024). Militarismi Suomessa. *Kosmopolis* 53(3), 3–10.

Kotimaa (2024). Turvallisuuspuheen vahvistuminen voi muuttaa kansallista omakuvaamme, sanoo tutkija. *Kotimaa* 6.3.2025. <https://www.kotimaa.fi/turvallisuuspuheen-vahvistuminen-voi-muuttaa-kansallista-omakuvaamme-sanoo-tutkija/?ohituskaista=VK060325>, 22.4.2025.

Kujanen, Maarika (2024). Popularity and powers: Comparing public opinion on presidents in semi-presidential and presidential regimes. *European Political Science Review* 16(2), 225–241.

McKeil, Aaron (2025). Hegemonic orders and the idea of history. *International Politics* 62, 217–230.

Mejino-López, Juan ja Wolff, Guntram (2024). A European defence industrial strategy in a hostile world. *Bruegel* 20.11.2024. <https://www.bruegel.org/policy-brief/european-defence-industrial-strategy-hostile-world>. 22.4.2025.

Mikkola, Harri, Pesu, Matti, Iso-Markku, Tuomas ja Saloniemi-Pasternak, Charly (2025). *Miten Suomi turvataan? Analyysi kansallisen turvallisuuden kulmakivistä*. FIIA Research Paper 2 / huhtikuu 2025.

Helsinki: Ulkopoliittinen instituutti. https://fiia.fi/wp-content/uploads/2025/04/RP2_Miten-Suomi-turvataan.pdf, 22.4.2025.

NATO Annual Tracking Research (2023). *NATO Annual Tracking Research 2023*. Public Diplomacy Division. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2024/3/pdf/240314-annual-tracking2023-en.pdf, 22.4.2025.

NATO (2024a). *NATO Audience Research: Pre-Summit polling results 2024*. Public Diplomacy Division. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2024/7/pdf/240705-pre-summit-polling-results-en.pdf. 22.4.2025.

NATO (2024b). *Defence expenditure of NATO countries (2014–2024)*. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2024/6/pdf/240617-def-exp-2024-en.pdf, 22.4.2025.

Nemčok, Miroslav, Wass, Hanna ja Vesa, Juho (2024). Putting partisan influence into political context: How initial policy popularity and party attachment shape the effect of party cues. *Party Politics* 30(6), 075–1087.

Nemčok, Miroslav, Wass, Hanna ja Vesa, J. (2025). Partisan influence on policy preferences in retrenching the welfare state. *Public Opinion Quarterly* (tulossa).

Nye, Joseph S. Jr. (2023). Nuclear ethics revisited. *Ethics & International Affairs* 37(1), 5 – 17.

Nye, Joseph S. Jr. (2025). Trump and the end of American soft power. *Financial Times* 4.3.2025.

Obinger, Herbert, Petersen Klaus ja Starke Peter (toim.) (2018). *Warfare and welfare: Military conflict and welfare state development in Western countries*. Oxford: Oxford University Press.

Ossa, Heljä (2025). European strategic autonomy in the transatlantic security context: American perceptions of European security and defence integration 1998–2022. *European Security*, 1–24, <https://doi.org/10.1080/09662839.2025.2464530>.

Pesu, Matti ja Wallenius, Tomas (2025). Two years in NATO, Finland is searching for a plan B. *RUSI Commentary* 17.3.2025. <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/two-years-nato-finland-searching-plan-b>, 22.4.2025.

Panschin, Vladimir (2023). *Venäjän sotilaallinen voima Suomen lähialueilla: Pohjoisen operatiivisstrategisen johtoportaan ja Läntisen sotilaspiirin joukot sekä niiden taistelun kuva*. Julkaisusarja 2: tutkimuslauseita nro 24. Helsinki: Maanpuolustuskorkeakoulu.

Politico (2025a). Rethink welfare to finance military splurge, NATO boss tells European Parliament. *Politico* 13.1.2025. <https://www.politico.eu/article/welfare-finance-nato-boss-european-parliament-mark-rutte-secretary-general-gdp-defense/>, 22.4.2025.

Politico (2025b). Trump wants to destroy the EU — and rebuild it in his image. *Politico* 6.3.2025. <https://www.politico.eu/article/donald-trump-destroy-european-union-brussels/>, 22.4.2025.

Quinlan, Michael (1987). The ethics of nuclear deterrence: A critical comment on the pastoral letter of the US Catholic bishops. *Theological Studies* vol 48(1), 3–24.

Quinlan, Michael (1997). *Thinking about nuclear weapons*. London: Royal United Services Institute for Defence Studies. https://fisherp.scripts.mit.edu/wordpress/wp-content/uploads/2017/03/Thinking-about-Nuclear-Weapons-RUSI-WHP41_QUINLAN1.pdf, 22.4.2025.

Ralph, Jason ja Gaskarth, Jamie (2025). A Pragmatist critique of progressive realism in foreign policy. *International Affairs* 101(2), 623–641.

Reuters (2025). EU does hasty reset of definition of defence spending. *Reuters* 20.3.2025. <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/eu-does-hasty-reset-definition-defence-spending-2025-03-20>. 22.4.2025.

Salonius-Pasternak, Charly (2024). *Puolustusyhteistyösopimukset Pohjois-Euroopassa: vahvistamassa Yhdysvaltojen globaalia asemaa, transatlanttisia suhteita ja alueellista pelotetta ja puolustusta*. FIIA Comment 6, syyskuu 2024. Helsinki: Ulkopoliittinen instituutti. <https://fiia.fi/julkaisu/puolustusyhteistyosopimukset-pohjois-euroopassa>, 22.4.2025.

Scheffran, Jürgen, Brzoska, Michael, Brauch, Hans Günter, Link, Peter Michael ja Schilling, Janpeter (toim.) (2012). *Climate change, human security and violent conflict: Challenges for societal stability*. Heidelberg: Springer.

Schwartz, Josjua A (2024). When foreign countries push the button. *International Security* 48(4), 47–86.

The New York Times (2025). As Trump stirs doubt, Europeans debate their own nuclear deterrent. *The New York Times* 15.3.2025. <https://www.nytimes.com/2025/03/15/world/europe/nuclear-deterrent-trump.html>, 22.4.2025.

Tribe, Laurence H. (2025). Donald Trump is seeking to erase the United States as we know it. *Guardian* 24.3.2025.

Valtioneuvosto (2024a). *Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko*. Helsinki: valtioneuvosto.

Valtioneuvosto (2024b). *Valtioneuvoston puolustusselonteko*. Helsinki: valtioneuvosto. Helsinki: valtioneuvosto.

Vastapuu, Leena, Särmä Saara, Kotilainen Noora ja Hast Susanna (2024). Kuinka militarisoitunut Suomi on? Militarisaation tarkistuslista. Teoksessa: Susanna Hast ja Noora Kotilainen (toim.), *Sodan pauloissa. Militarismi suomalaisessa yhteiskunnassa*. Helsinki: Gaudeamus.

Vuorelma, Johanna (2020). From identification to division: Contesting the unity of the West from within. Teoksessa Marko Lehti, Henna-Riikka Pennanen ja Jukka Jouhki (toim.), *Contestations of liberal order: The West in crisis?* London: Palgrave Macmillan, 99–121.

Vuorelma, Johanna (2024). “Elämme koko ihmiskunnalle ratkaisevia aikoja”: Presidentin kehystämistä vuosina 2013–2024. *Politiikka* 66(3), 184–205.

Vuorelma, Johanna (2025). Länsi jakautuu silmiemme edessä – oikeistoradikaalit ovat Marsista, vasemmistoradikaalit Venuksesta. *Helsingin Sanomat* 10.4.2025, <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000011159570.html>, 22.4.2025.

Walgrave, Stefaan ja Soontjens, Karolin (2023). How politicians learn about public opinion. *Research & Politics* 10.

Wass, Hanna (2023). Keikutuksen kestävä demokratia. *Maanpuolustus* 15.3.2023. <https://www.maanpuolustus-lehti.fi/keikutuksen-kestava-demokratia/>, 22.4.2025.

Wass, Hanna (2024). Natosuomalainen pärjää omillaan. *Suomen Kuvalehti* 8.2.2024. <https://suomenkuvalehti.fi/mielipide/hanna-wass-suomalainen-haluaa-toimia-natossa-kuin-unelmien-mokkivieras/?shared=1281762-7fde5436-500>, 22.4.2025.

Wass, Hanna (2025). Aseita leivän päälle. *Suomen Kuvalehti* 25.4.2025.

Wass, Hanna, Amadae, S.M., Aunesluoma, Juhana, Forsberg, Tuomas, Hentunen, Mika, Käihkö, Ilmari, Lehtinen, Julius, Särkkä, Iro, Tukiainen, Janne, Valkama, Leo, Vihriälä, Vesa Vuorelma, Johanna ja Weckman, Albert (2024). *Rauhanprojektista turvallisuusunioniksi: suomalaisten odotukset turvallisuus- ja puolustuspolitiikalle vuoden 2024 eurovaaleissa*. Policy Brief 2/2023. Helsinki: NATOpoll-tutkimusprojekti. https://www.helsinki.fi/assets/drupal/2024-05/NATOpoll%20policy%20brief%201_2024_1.pdf, 22.4.2025.

Wass, Hanna, Amadae, S.M., Eloranta, Jari, Forsberg, Tuomas, Hentunen, Mika, Käihkö, Ilmari, Lehtinen, Julius, Tukiainen, Janne, Valkama, Leo, Vuorelma, Johanna and Weckman, Albert (2023). *Monitarpeisen turvallisuuden takuut: suomalaisten odotukset turvallisuus- ja puolustuspolitiikalle vuoden 2024 presidentinvaalien kynnyksellä*. Policy Brief 2/2023. Helsinki: NATOpoll-tutkimusprojekti. https://www.helsinki.fi/assets/drupal/2023-12/NATOpoll%20policy%20brief%202_2023_2.pdf, 22.4.2025.

Wass, Hanna, Amadae, S.M., Hentunen, Mika, Tukiainen, Janne ja Weckman, Albert (2023). *Turbovaihteella turvallisuutta: suomalaisten odotukset Nato-jäsenyydelle*. Policy Brief 1/2023. Helsinki: NATOpoll-tutkimusprojekti. https://www.helsinki.fi/assets/drupal/2023-07/NATOpoll%20policy%20brief%201_2023.pdf, 22.4.2025.

Wass, Hanna ja Tiihonen, Aino (2023). Demokratia taipuu kunhan hommat hoituu? Populistipuolueiden kannattajien kiinnittyminen demokratiaan. *Politiikasta* 9.10.2023. <https://politiikasta.fi/demokratia-taipuu-kunhan-hommat-hoituu-populistipuolueiden-kannattajien-kiinnittyminen-demokratiaan/>, 22.4.2025.

Weckman, Albert (2023). Public opinion and NATO: How different security environments influence the support for NATO in Finland. *Nordic Review of International Studies* 1(2013), 5–25.

Wlezien, Christopher (1995). The public as thermostat: Dynamics of preferences for spending. *American Journal of Political Science* 39(4), 981–1000.

Wolff, Guntram B., Steinbach, Armin ja Zettelmeyer, Jeromin (2025). *The governance and funding of European rearmament*. Bruegel 7.4.2025. <https://www.bruegel.org/policy-brief/governance-and-funding-european-rearmament>, 22.4.2025.

Yle (2022). Suuret maat ovat kahmimassa lisää valtaa sodan varjolla EU:ssa – edessä voi olla iso uudistus, kun perussopimukset halutaan uudistaa. *Yle Uutiset* 11.5.2022. <https://yle.fi/a/3-12440077>, 22.4.2025.

Yle (2024). Analyysi: ”Ydinsotaharjoitus” on vasemmistoliitolle liikaa. *Yle Uutiset* 10.9.2024. <https://yle.fi/a/74-20109389>, 22.4.2025.

Yle (2025a). Analyysi: Trump sanoi ottavansa Grönlannin, kun golfasi Stubbin kanssa – diplomatia Trumpin kanssa on täynnä vesiesteitä. *Yle Uutiset* 30.3.2025. <https://yle.fi/a/74-20152682>, 22.4.2025.

Yle (2025b). Puolueet vaativat Natoa laskemaan arvon Suomen varusmiehille – vain kokoomus ja Liike nyt vastustavat. *Yle Uutiset* 17.3.2025. <https://yle.fi/a/74-20149637>, 22.4.2025.

Yle (2025c). Trump käänsi Euroopalle selkänsä, ja nyt Ruotsissa kysytään, pitäisikö Pohjoismailla olla oma ydinase. *Yle Uutiset* 7.3.2025. <https://yle.fi/a/74-20147810>, 22.4.2025.

Yle (2025d). Tutkijat A-studiossa: keskusteluyhteyden aukeaminen Euroopan ja Venäjän välillä mahdollista. *Yle Uutiset* 31.3.2025. <https://yle.fi/a/74-20152043>, 22.4.2025.

Kirjoittajat

Hanna Wass on yleisen valtio-opin apulaisprofessori ja varadekaani Helsingin yliopiston valtiotieteellisessä tiedekunnassa. Hän toimii Koneen Säätiön rahoittaman ”*Turvallisuus- ja puolustuspolitiikan dynaaminen kannatus (NATOpoll)*” -tutkimushankkeen (2023–2026) johtajana.

Juhana Aunesluoma on poliittisen historian professori Helsingin yliopiston valtiotieteellisessä tiedekunnassa.

Tuomas Forsberg on kansainvälisen politiikan professori Tampereen yliopistossa.

Mika Hentunen on Yleisradion Moskovan kirjeenvaihtaja. Ennen nykyistä tehtäväänsä hän toimi Ylen Aasian kirjeenvaihtajana ja Nato-erikoistoimittajana.

Jyri Lavikainen on tutkija Ulkopoliittisen instituutin ”*Suomen ulkopoliitikka, Pohjois-Euroopan turvallisuus ja Nato*” -tutkimusohjelmassa ja valmistelee ydinasepolitiikkaa koskevaa väitöskirjaa Tampereen yliopistoon.

Julius Lehtinen on väitöskirjatutkija Helsingin yliopiston valtiotieteellisessä tiedekunnassa. Hänen väitöstutkimuksensa tarkastelee vaalijärjestelmien vaikutusta ehdokkaiden poliittisiin kantoihin.

Elisa Leonoff opiskelee Helsingin yliopistossa politiikan ja viestinnän maisteriohjelmassa ja Aleksanteri-instituutissa Venäjän ja Itä-Euroopan asiantuntijaopintoja sekä toimii NATOpoll-hankkeen tutkimusavustajana.

Iro Särkkä on tutkijatohtori Ulkopoliittisen instituutin ”*Suomen ulkopoliitikka, Pohjois-Euroopan turvallisuus ja Nato*” -tutkimusohjelmassa.

Aarni Tiitinen opiskelee Helsingin yliopistossa politiikan ja viestinnän kandiohjelmassa ja toimii NATOpoll-hankkeen tutkimusavustajana.

Janne Tukiainen on Turun yliopiston taloustieteen laitoksen professori.

Leo Valkama on valtiotieteiden kandidaatti. Hän opiskelee Helsingin yliopistossa politiikan ja viestinnän sekä yhteiskunnallisen muutoksen maisteriohjelmissa. Valkama on opiskellut lukuvuoden 2024–2025 Taiwanissa Huayu Enrichment -stipendiaattina.

Vesa Vihriälä on vieraileva tutkija Helsingin yliopiston valtiotieteellisessä tiedekunnassa.

Johanna Vuorelma on yliopistotutkija Eurooppa-tutkimuksen keskuksessa Helsingin yliopiston valtiotieteellisessä tiedekunnassa.

Albert Weckman on väitöskirjatutkija Åbo Akademiassa. Hänen väitöstutkimuksensa tarkastelee kansalaisten turvallisuuspoliittisia mielipiteitä.

LIITE 1. Tutkimuksen aineistot

Katsaus pohjautuu Koneen Säätiön rahoittaman ”*Turvallisuus- ja puolustuspolitiikan dynaaminen kannatus (NATOpoll)*” -tutkimushankkeen (2023–2026) suunnittelemaan neljään eri kyselyaineistoon. Taloustutkimus keräsi niistä ensimmäisen ajanjaksolla 8.6.–19.6.2023. Kyselyyn vastasi yhteensä 2 877 16–79-vuotiasta suomalaista. Kysely tehtiin Taloustutkimuksen pysyvässä internetpaneelissa, josta muodostettiin tätä tutkimushanketta varten otos iän, sukupuolen ja suuralueen mukaan. Nuorten vanhempia ikäryhmiä matalampi vastaushalukkuus huomioitiin etukäteen kutsumalla heitä suhteessa enemmän mukaan. Paneelissa painottuvat alueiden osalta kaupungit ja taajamat. Vastaajien sosioekonomisen aseman osalta aliedustettuina ovat ammatillisen koulutuksen saaneet ja työntekijäammateissa toimivat. Myös yrittäjiä on vähemmän kuin heidän osuutensa koko väestöstä. Aineiston vinoumat huomioitiin painottamalla tuloksia iän, sukupuolen ja asuinpaikan mukaan väestötilastoja vastaaviksi. Virhemarginaali on noin +/- 1,8 prosenttiyksikköä.

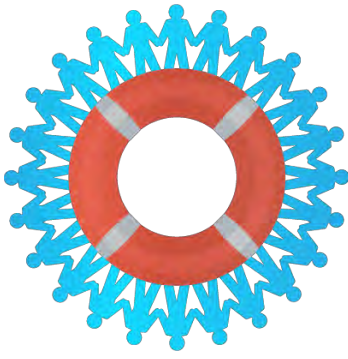
Tiedustelimme vastaajilta ensimmäiseksi suhtautumista Suomen Nato-jäsenyyteen, mikäli siitä järjestettäisiin nyt kansanäänestys. Tämän jälkeen pyysimme vastaajia ottamaan kantaa kahdeksaan väitteeseen, jotka kuvastivat Suomen Nato-jäsenyyden myötä mahdollisesti edistämää politiikkaa. Tarkastelimme Natoon liitettävä politiikkakehyksiä tiedustelemalla sitä, miten hyvin 11 erilaista luonnehdintaa kuvastaa vastaajien mielestä Naton toimijuutta. Näiden lisäksi pyysimme arvioimaan 11 turvallisuusriskin merkitystä Suomelle ja Naton roolia niiden torjunnassa. Kysyimme myös miten paljon vastaaja olisi henkilökohtaisesti valmis maksamaan vuosittain, jotta Suomen puolustuskyky olisi Naton, Puolustusvoimien ja asiantuntijoiden mielestä uskottava ja riittävästi resursoitu. Kyselyn lopussa esitettiin laaja joukko vastaajien poliittista kiinnostumista, ideologista orientaatiota ja sosiaalista asemaa mittaavaa kysymystä.

Toteutimme aineistonkeruun toisen kierroksen ajanjaksolla 10.11.–23.11.2023. Kysely kohdistettiin Taloustutkimuksen pysyvässä internetpaneelissa vain niille henkilöille, jotka olivat vastanneet ensimmäiseen kierrokseen. Kyselyyn vastasi 2 038 17–79-vuotiasta suomalaista, eli 71 prosenttia ensimmäisen kierroksen vastaajista. Toisen kierroksen vastaajat on painotettu iän, sukupuolen ja asuinpaikan ensimmäisen kierroksen vastanneita vastaaviksi. Virhemarginaali on noin +/- 2,2 prosenttiyksikköä. Osa toisen kierroksen kysymyksistä oli samoja kuin ensimmäisellä kierroksella. Lisäksi otimme mukaan uusia kysymyksiä ajankohtaisista turvallisuus- ja puolustuspolitiikan teemoista. Näistä kysymyksistä osa oli samoja kuin Helsingin Sanomien presidentinvaalien vaalikoneessa. Tiedustelimme myös vastaajien näkemyksiä valtion roolista eri tehtävien hoitamisessa ja käsityksiä demokratiasta. Lisäksi mukana oli conjoint-osio, jossa vastaajille esitettiin kerrallaan kaksi korttia, joissa molemmissa oli listattu erilaisia valtion turvallisuusympäristöön liittyviä piirteitä. Vastaajan tuli valita korteista se valtio, jossa hän mieluummin asuisi. Kyselyn lopussa esitettiin ensimmäisen kierroksen tavoin laaja joukko vastaajien poliittista kiinnostumista, ideologista orientaatiota ja sosiaalista asemaa mittaavaa kysymystä. Mukana oli kysymyksiä myös kansallisesta identiteetistä.

Kolmas aineistonkeruu tehtiin ajanjaksolla 18.–24.4.2024. Kuten toisella kierroksella, kysely kohdistettiin Taloustutkimuksen pysyvässä internetpaneelissa ainoastaan niille henkilöille, jotka olivat vastanneet ensimmäiseen kierrokseen. Kyselyyn vastasi 1 654 17–79-vuotiasta suomalaista, eli 57 prosenttia ensimmäisen kierroksen ja 81 prosenttia toisen kierroksen vastaajista. Vastaajat painotettiin iän, sukupuolen ja asuinpaikan ensimmäisen kierroksen vastanneita vastaaviksi.

Virhemarginaali on noin +/- 2,6 prosenttiyksikköä. Osa kolmannen kierroksen kysymyksistä oli samoja kuin ensimmäisellä ja toisella kierroksella. Mukana oli myös uusia kysymyksiä ajankohtaisista turvallisuus- ja puolustuspolitiikan teemoista, tekoälystä ja erityisesti EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittisesta toimijuudesta. Näistä kysymyksistä osa oli samoja kuin Yle eurovaalikoneessa. Tarkastelimme lisäksi Euroopan unioniin liitettyjä politiikkakehyksiä tiedustelemalla sitä, miten hyvin 20 erilaista luonnehdintaa kuvastaa vastaajien mielestä EU:n toimijuutta. Näiden ohella pyysimme arvioimaan 11 turvallisuusriskin merkitystä Suomelle ja EU:n roolia niiden torjunnassa. Kuten aikaisemmillä kierroksilla, vastaajille esitettiin lopuksi poliittista kiinnittymistä, ideologista orientaatiota ja sosiaalista asemaa kartoittavia kysymyksiä ja tiedusteltiin puoluevalintaa kesän 2024 eurovaaleissa.

Neljäs aineistonkeruu tehtiin ajanjaksolla 12.–24.3.2025. Kuten toisella ja kolmannella kierroksella, kysely kohdistettiin Taloustutkimuksen pysyvässä internetpaneelissa ainoastaan niille henkilöille, jotka olivat vastanneet ensimmäiseen kierrokseen. Kyselyyn vastasi 1 124 18–79-vuotiasta suomalaista, eli 39 prosenttia ensimmäisen kierroksen, 55 prosenttia toisen kierroksen ja 68 prosenttia kolmannen kierroksen vastaajista. Vastaajat painotettiin iän, sukupuolen ja asuinpaikan ensimmäisen kierroksen vastanneita vastaaviksi. Virhemarginaali on noin +/- 2,9 prosenttiyksikköä. Kysymyksistä osa oli samoja kuin aikaisemmillä kierroksilla, minkä lisäksi mukana oli uusia kysymyksiä Suomen ulkopoliittisesta roolista ja arvopohjaisen realismin ilmentymistä ulkopoliitiikan käytännön ratkaisuisissa. Pyysimme vastaajia myös arvioimaan omaa halukkuuttaan osallistua maanpuolutuksen eri tehtäviin. Tämä osuus kyselystä toteutettiin koeastelmalla, jossa maanpuolusta koskeva väite oli sijoitettu satunnaisessa järjestestyksessä osaksi listoja erilaisia väitteitä. Vastaajia pyydettiin kertomaan kuinka monen listan väitteen kanssa hän on samaa mieltä. Lopuksi vastaajille esitettiin edelliskierrosten tavoin poliittista kiinnittymistä, ideologista orientaatiota ja sosiaalista asemaa kartoittavia kysymyksiä sekä tiedusteltiin puoluevalintaa kevään alue- ja kuntavaaleissa.

NATOpoll

POLICY BRIEF
1/2025

Raportin ulkoasun suunnittelu: Josefina Sipinen
Raportin grafiikka: Julius Lehtinen

ISSN 2954-3010

NATOpoll-tutkimushanke | NATOpoll research project